

Pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 27

MURSKA SOBOTA, 9. JULIJA 1959

Cena din 10.—

Skupne koristi

na prvem mestu

Predsednik obč. odbora SZDL tov. Milan Frančiškin o novi stanovanjski skupnosti v Lendavi.

Tudi v Lendavi resno razmišljajo o ustanovitvi stanovanjske skupnosti. Član našega uredništva je obiskal predsednika obč. odbora SZDL tov. Milana Frančiškina, ki je odgovoril na nekaj vprašanj o problemih nove stanovanjske skupnosti v Lendavi.

V začetku razgovora je tov. Frančiškin poudaril, da je struktura prebivalstva v lendavski občini zelo pestra. Stanovanjsko skupnost si seveda najbolj želijo zaposleni ljudje. Več bo zaposlene ženske delovne sile, je dejal tov. predsednik, večja bo tudi težnja po servisnih in sploh uslužnostnih delavnicah, saj je znano, da je obrtna dejavnost v Lendavi slabo razvita. To velja zlasti za obrtno dejavnost, ki jo narakuje stanovanjska graditev. Zato bo v kratkem širše posvetovanje o novi stanovanjski skupnosti na osnovi že veljavnih zakonov in nedavnega posvetovanja v Ljubljani, se več pa lahko pričakujemo od prihodnjih zborov volivcev, ki jih bodo sklicali v ta namen.

DOBRI OBETI ZA DRUŽBENO PREHRANO

Kakor kaže, vprašanje družbene prehrane v Lendavi ni tako težko rešljivo kot v našem okrajnem mestu. Po izjavi tov. predsednika Frančiškina so se kolektivni v Lendavi zelo zavzeli za družbeno prehrano. Poskusi v nekaterih lendavskih gostiščih že uspešno tečejo. Gre skratka za to, da bi družbena prehrana ustrezala tako po kakovosti, količini in ceni. Končni namen teh poskusov je obrat družbene prehrane pri Nafti, kjer bo mogoče vse napore osredotočiti. Sedaj, ko gre le za poskus, plačajo delavci za obrok tople malice 35 din in izjavljajo, da so zadovoljni. Omeniti kaže poskus lendavske opekarnice, kjer opravljajo delavci težka dela in po enem mesecu je vedno več prijavitelcev. Zdaj plačujejo malice delavci, predvideno pa je, da bo prispevalo tudi podjetje. Celotno vprašanje družbene prehrane ocenjujejo v Lendavi z gledišča delovne storilnosti. Delavci, v belki pečini polproletarji, si prinašajo kot malico slanino, kruh in čebulo, vendar izkušnje kažejo, da tak način prehrane povečuje število obolenj prebavil. Uspešna rešitev vprašanja družbene prehrane bo zmanjšala, sodijo v Lendavi, izdatke socialnega zavarovanja in ugodno vplivala na povečanje delovne storilnosti.

Naposled je tov. Frančiškin poudaril tudi potrebo po razširitvi ustanov za varstvo otrok, saj beležijo v Lendavi vedno več prijav za otroški ortec. To priča o tem, da se starši zavedajo, kako potrebna je otroku predšolska vzgoja, tudi če mati ni zaposlena izven doma. Naloga nove stanovanjske skupnosti (ni še znano, ali bo v Lendavi ena ali dve stanovanjski skupnosti) bo tudi, je končal tov. predsednik Frančiškin, da poskrbi za razširitev ustanov za varstvo otrok.

-bš-

Rudi Čačinovič, predsednik okrajnega ljudskega odbora

ŽIVAHNA INVESTICIJSKA DEJAVNOST

Kakor smo že poročali, je bilo prejšnji teden v Murški Soboti posvetovanje o investicijskih programih, ki so jih pripravila pomurska podjetja. Ti programi odpirajo pomurskemu gospodarstvu široke perspektive in predstavljajo pomemben prehod iz gospodarske nerazvitosti naše pokrajine. Da bi bralce čim podrobneje seznanili s temi načrti, smo zaprosili predsednika okrajnega ljudskega odbora tov. Rudija Čačinoviča za prispevek, ki ga v pričujoči številki tudi objavljamo.

Pomurje je letos v znaku precejšnje aktivnosti na najrazličnejših področjih investicijske dejavnosti. Vloženih je precej programov bodisi pri Investicijski banki bodisi pri drugih, še več programov pa se pripravljajo. Gre največ za rekonstrukcije ali povečanja, je pa že več poskusov ustanovitve novih obratov. Dosedanja posvetovanja, analize različnih investicijskih programov v polni meri potrjujejo ugotovitve razprav na zadnjem kongresu ZKS, predvsem pa referata tovariša Miha Marinka o bodočih nalogah Zveze komunistov Slovenije, ko je ugotovil, kako prikladno je prenašanje nekaterih obratov v območja s presežki delovne sile, saj tako z mnogo manjšimi investicijskimi sredstvi dosežemo večji proizvodni učinek, istočasno pa pospešimo gospodarski in socialni razvoj manj razvitih področij, med katerimi spada v Sloveniji vsekakor tudi Pomurje.

Pomurje je — tako bi mogli upravičeno soditi tudi ob sedanjih investicijskih programih — potrebo takega smotrnega zmanjševanja koncentracije industrije v obstoječih centrih v polni meri razumelo ter se pripravljajo na čim aktivnejše sodelovanje ob istočasni aktivizaciji vseh razpoložljivih sredstev. Mi smo že pred kratkim govorili o nekaterih večjih novih obratih ali rekonstrukcijah, kot je tovarna težke konfekcije, metanola itd.

Zadnje posvetovanje s predstavniki Investicijske banke pa je potrdilo, da je pripravljeno vse potrebno, da bi se lahko razširili ali pa ustanovili v Pomurju tudi različni manjši obrati, ki bi s sorazmerno malimi investicijskimi sredstvi — ob smotrni organizaciji in deloma v kooperaciji z drugimi večjimi podjetji izven Pomurja — zelo uspešno pomagali hitrejšemu gospodarskemu razvoju, finančni okrepitvi naših komun in omiljenju problema zaposlitve. Razpravljali smo že takorekoč o tehničnih problemih, o neposredni praktični rešitvi zbiranja sredstev, o bančni tehniki realizacije.

Med obravnavanimi programi so bili štirje taki, pri katerih so že vloženi investicijski programi in celo izdelani glavni projekti. Na prvem mestu je soboška Panonija, ki se je postopoma razvijala iz obrtniškega podjetja in rabi za svoj nadaljnji razvoj tudi nove delovne prostore. Za graditev nove hale in najpotrebnejšo opremo potrebuje 16 milijonov dinarjev. Opekarna Puconci ima svoje ozko grlo v sušilnici, zagledali je zaprosila kredit 15,7 milijonov dinarjev za naravno sušilnico. Od tega ima iz lanskih in letošnjih sredstev sama na razpolago 8 milijonov din. Kmetijsko gozdno gospodarstvo Lendava prosi 24,6 milijonov dinarjev za novogradnjo pleterne. Ima tudi potrebno udeležbo. Moderna pletarna bi zaposlila 120 ljudi. Delovno mesto bi stalo le 200.000 din. Posvetilo ima v teh izdelkih že tradicijo in so izdelki znani tudi v inozemstvu. Radgonsko podjetje Avto-remont se je toliko razvilo, da nujno rabi

novi montažni delavnici ter je zaprosilo za kredit 4,4 milijonov din. — Tovarna usnja v Ljutomeru je končala prvo etapo rekonstrukcije za 18,8 milijonov din, sedaj je pri Investicijski banki njena vloga za II. etapo v višini 30,2 milijonov din, kar bi v letu 1959 in 1960 omogočilo popolno rekonstrukcijo in povečanje zmogljivosti.

Med ostalimi predlogi so posebno zanimivi z ozirom na zaposlitev delovne sile programi iz Lendave in Beltincev. Tovarna delavcev bi odprla poseben obrat za pletilstvo, kjer bi lahko pri investiciji 5,5 milijonov dinarjev zaposlili 112 ljudi, to je ustvarili novo delovno mesto za vsega 50.000 dinarjev, kar je vsekakor rekord, čeprav bodo nabavljeni rabljeni stroji in imajo delovne prostore že na razpolago. Pletilstvo ima v Lendavi tradicijo še iz let pred drugo svetovno vojno in precej kvalificirane delovne sile. Letni bruto produkt bo 25 milijonov din. Lendavska Mehanika organizira obrat za predelavo plastičnih mas, ki bo za-

poslil 40 ljudi, potrebuje pa 6 milijonov dinarjev investicij, t.j. približno 150.000 din za novo delovno mesto. Planirani bruto produkt bo znašal letos 50 milijonov din.

V Beltincih, kot eni industrijski najmanj razvitih občin Pomurja, pripravljajo rekonstrukcijo strojnega pletilstva in bo investicijski program predložen te dni. Predvidevajo investicije v osnovna sredstva za 22 milijonov din. Zaposlili bi prav tako precej ljudi. Delovne prostore že imajo.

Ljutomerska Konfekcija je izdelala investicijski program za rekonstrukcijo podjetja. Potrebni so predvsem novi delovni prostori in nekaj dodatne opreme, tako da bi se podjetje popolnoma moderniziralo in specializiralo svojo proizvodnjo že v skladu z bodočo tovarno težke konfekcije v Soboti, s katero bi tesno sodelovalo. Potrebne so investicije za 47,5 milijonov din.

Investicijski program za organiziranje obrata sadnih sokov in koncentratov v Soboti smo že večkrat omenjali. Med programi, ki bi se naj letos začeli realizirati, je takozvana druga faza, predvidena za letos (Nadaljevanje na 2. strani)

PRAZNIK BELIH RUDARJEV V LENDAVI

Lendavski beli rudarji so tudi letos dostojno proslavili svoj praznik — Dan rudarjev. Sahisti in kegljači podjetja so začeli s svojimi tekmovanji že v začetku minulega tedna, na večer pred praznikom pa je bila v kino dvorani Nafta svečana akademija, ki so ji prisostvovali kot gostje org. sekretar OK ZKS Murska Sobotna tov. Franc Skoberne, sekretar OSS tov. Rudi Rapl, predsednik ObLO Lendava tov. Zalk, predsednik ObSS Lendava tov. Zgrabljč, predstavniki rudnika M. Središče in drugi.

Zanimanje za akademijo je bilo med belimi rudarji izredno veliko, saj so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Uvodoma je spregovoril predsednik upravnega odbora podjetja Nafta tov. Stefan Novak, kulturno-prosvetni program pa je izvajala DPD »Svoboda« Lendava. Na praznik, 5. julija navsezgodaj je bila v naselju Nafta in po ulicah lendavskega mesta

PRIPRAVE ZA OKRAJNO PROSLAVO SKOJ V ADRIJANGIH

V četrtek, 2. julija se je sestel pripravljalni odbor za proslavo obletnice ustanovitve SKOJ. Poleg občinskih in krajevnih proslav ter proslav po delovnih kolektivih bo septembra v Adrijangih osrednja okrajna proslava. To bo ob enem proslava 40. obletnice Partije v občini Petrovci-Salovec. Da bo proslava v Adrijangih, ni naključje, ampak je to kraj, kjer je bil leta 1919 velik tabor levičarsko usmerjenih študentov.

Na predvečer bo v Murški Soboti zborovanje starih skojevcev. Taborniki in člani Politiške zveze bodo v tem času

postavili v Adrijangih tabor. Ob tabornih ognjih jim bodo prežvele bore iz NOB pripovedovali svoje doživljanje. Prileški študentski klub pa namerava uprizoriti v Petrovcih igro.

Glavna proslava bo v Adrijangih pred osnovno šolo, na kateri bo odkrita spominska plošča padlim udeležencem študentskega tabora. Popoldne bodo številna tekmovanja, tako koscev in grabljic, manifestacija s traktorji itd. Organiziral bodo tudi razna športna tekmovanja, saj bodo ta dan Adrijanci kraj, kjer bo zbrana vsa pomurska mladina.

E

Pričela se je žetev. Ti dnevi so ne samo za poljedelce, temveč za vse delovne ljudi naše domovine poseben, neuraden praznik, saj nam je jasno, da so sadovi letine plod skupnih prizadevanj delavcev in kmetijcev. Letošnje slavnje je še toliko bolj pomembno, ker nam je žitno klasje

tako dobro obrodilo, da bomo prvič po dolgih letih jedli samo kruh, ki je zrasel na domačih poljih. Tudi v Pomurju so polja dobro obrodila, zlasti se kooperantov, ki pričakujejo pridelek, kakršnega še nikoli niso imeli: v zadovoljstvu kmetu in naši skupnosti.

DELO KOMISIJ ZA NACIONALIZACIJO

Lani decembra je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih parcel. Na osnovi tega zakona so bile imenovane občinske in okrajna komisija za nacionalizacijo.

Marca so izdali občinski ljudski odbori javen poziv vsem lastnikom objektov, ki spadajo

pod nacionalizacijo, da v roku enega meseca te prijavi. Kakor so začele prihajati prijave, tako so začele delati tudi komisije, zbirale prijave in jih pretresale. Mnogo prijav je bilo pozneje izločenih, ker so lastniki prijavi objekta, ki dejansko niso bili predmet nacionalizacije. To kaže, da lastniki niso dobro preštudirali zakona o nacionalizaciji in da je bilo ob sprejetju tega zakona mnogo nepotrebnega razburjanja. Zakon ne jemlje človeku tega, kar on potrebuje, ampak razlašča le to, kar lastnik ne potrebuje nujno zase in za svojo družino. Ostale prijave komisije še pretresajo, nakar bodo lastnikom izdali odločbe.

Sedaj delajo samo še občinske komisije, okrajna komisija bo pa pretresala pritožbe lastnikov zoper odločbe občinskih komisij ter reševala druga sporna vprašanja.

Največ dela ima komisija pri ObLO Murska Sobotna, kjer imajo 151 prijav. Od tega je 56 stanovanjskih zgradb, 12 poslovnih zgradb, ki pa niso vse na področju občine, ostalo pa so poslovni prostori. Komisija je že tudi poslala 44 lastnikom zahtevke. Če bo šlo vse v redu, bo delo še letos končano. V petrovsko-salovski občini je bilo vloženi le 21 prijav, a komisija je 2 izločila. Od preostalih zgradb je le ena stanovanjska, a ostalo so v glavnem poslovni prostori. Računajo, da bo delo v glavnem urejeno še ta mesec.

Na področju ObLO Beltinci je bilo vloženi 81 prijav. Od teh 58 prijav je 14 poslovnih prostorov, a ostalo so stanovanjske zgradbe, 25 prijav pa je komisija izločila. Tudi v lendavski občini delo napreduje. Od 140 vloženi prijav je komisija izločila 85. Še ta mesec bo komisija začela vlagati zahtevke, pričakujejo pa, da bo delo do jeseni gotovo. V ljutomerski občini je vložilo prijave 57 lastnikov, 5 prijav je bilo izločenih, od preostalih je 5 stanovanjskih zgradb, ostalo so poslovne zgradbe in prostori.

Ti podatki iz občin so še sicer precej nepopolni, vendar popolne slike izvajanja zakona o nacionalizaciji ne bo mogoče podati prej, dokler komisije ne bodo končale s svojim delom.

Ko bo nacionalizacija dokončno izvedena, bo dosežen tudi namen tega zakona. Skupnost bo lažje razpolagala s stanovanjskimi prostori, poslovnimi lokali in gradbenimi zemljišči in sicer tako, kot zahtevajo njene koristi.

-bš-

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 10. do 19. julija

Okrog 10. julija padavine, nato nekaj jasnih dni. Od sredine julija dalje nestalno s pogostimi padavinami, kasneje pa močno deževje z jesenskimi hladom.

Intervju podpredsednika Kardelja

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je v intervjuju o svojem obisku v skandinavskih deželah med drugim dejal, da je bil edini politični smoter obiska poglobitev prijateljstva in razumevanja med skandinavskimi in jugoslovanskimi narodi ter skromen prispevek prizadevanj narodov v iskanju poti in sredstev za miroljubno premagovanje sporov in nasprotij, ki pretresajo sedanji svet.

Omenil je mnogo podobna stališča in nato dejal, da podpira Jugoslavija predloge o brezatomiškimi in srazrednihi pasovih ter podobne predloge že iz preprostega razloga, ker sodi, da je pozitiven vsak, tudi najmanjši ukrep v smeri razorožitve in zmanjšanja mednarodne napetosti. V tem smislu menimo, je dejal tov. Kardelj, da bi bil regionalni sporazum o brezatomiških in srazrednihi pasovih pomemben činitelj v ustvarjanju večjega zaupanja med narodi kot tudi pogoj za ureditev širšega sistema kolektivne varnosti v Evropi. Nasprotovanje vsaki različni spodbudni napetosti v sodobnem svetu je bistveni sestavni del naše zunanje politike prav tako kot tudi naša podpora slehernega predloga ali ukrepa, ki vodi ali bi lahko vodil k zmanjšanju mednarodne napetosti in zmanjšanju števila sporov in nasprotij. V urejanju te problematike bi morala biti v večji meri kot doslej vključena tudi OZN. Jugoslavija ne gleda na ustanavljanje srazrednihi ali srazrednihi pasov skozi prizmo razredov ali slabitve enega ali drugega bloka, marveč v luči splošne težnje narodov, da bi sedanje ravnesveje, sloveče na moč, zamenjali ravnovesje, sloveče na postopni razorožitvi.

V nadaljevanju je tov. Kardelj govoril o gospodarski integraciji in posebej o trgu šestih dežel, o gospodarski zamenjavi, o zamenjavi strokovnjakov v skandinavskih deželah in o zanimanju za Jugoslavijo v teh deželah. Poudaril je, da se zdelač niso izkoristile vse možnosti za medsebojno gospodarsko zamenjavo med FLR in Skandinavijo.

Spremembe v Indoneziji

V Indoneziji je pričela veljati ustava iz leta 1945. Predsednik Indonezije Sukarno je neposredno po vrnitvi v dvomesečnega potovanja po Evropi, Aziji in obeh Amerikah z dekretom razpustil dosedajni ustavodajno skupščino, proglasil vrnitev na revolucionarno ustavo iz leta 1945 in imenoval začasni posvetovalni narodni kongres, ki bo prevzel funkcijo skupščine. Dosedanji predsednik vlade Džuanu Kartavidžaja je v ponedeljek podal ostavko in predsednik Sukarno bo najkasneje v za-

četku prihodnjega tedna imenoval predsedniški kabinet, ki mu bo pomagal pri izvrševanju oblasti, predvidene po ustavi iz leta 1945. Predsednik Indonezije Sukarno bo istočasno tudi premier vlade, vendar bo splošno politiko določal posvetovalni kongres, ki naj bi ga ustanovili v bližnji prihodnosti.

Nenarujen notranjepolitični in gospodarski položaj Indonezije, ki zavzema geografsko ključni položaj v jugovzhodni Aziji, je doslej aviral Indonezijo, da ni mogla na mednarodnem polju v polnem obsegu igrati vloge, ki bi ji pripadala. Nad sto političnih strank, stranic, frakcij in straj je v dosedanja ustavodajni skupščini onemogočalo plodno delo. V 14 povojnih letih se je v Indoneziji menjalo 17 viad. Borba z uporniki, ki bi bila pred točno letom dni skoraj privedla v nevarnost neodvisnost države, pa je z ostalimi činitelji prav tako neizogibno imela za posledico zapostavljanje vprašanj gospodarske stabilizacije in napredka.

Predsednik Indonezije Sukarno je poudaril, da pred imenovanjem kabineta ne bo imel posvetoovanja s predstavniki političnih strank. Iz tega zaključuje, da bi rad Sukarno ostal izven političnih prepričev med različnimi strankami. Nekaterim strankam stabilizacija v deželi seveda ne ustreza in zato skušajo novi sistem upravljanja diskreditirati z obtožbami, češ da teži Sukarno k osebni diktaturi. Toda posebni pogoji narekujejo tudi posebne rešitve. Ljudstvo podpira tako pot, kar dokazujejo sprejem in javne manifestacije ob vrnitvi predsednika Indonezije Sukarna, ki se bo pri vodenju politike posvetoval še z vrhovnim posvetovalnim svetom, sestavljenim iz uglednih osebnosti iz vseh krajev in iz vseh poklicev, v Džakarto.

Kozlov v ZDA

Podpredsednik sovjetske vlade Frol Romanovič Kozlov se mudi na obisku v Združenih državah Amerike. V San Francisku je bil med drugim gost ameriških znanstvenikov na kalifornijski univerzi, kjer so mu razkazali bevatron z jakostjo več kot 6 milijard voltov. Ob tej priložnosti je Kozlov izjavil, da ima Sovjetska zveza močnejši bevatron in dodal, da lahko Sovjetska zveza in ZDA najbolje miroljubno tekmujejo med seboj na področju znanosti. Iz San Franciska je Kozlov odpotoval v Detroit, središče ameriške avtomobilske industrije.

Val stank v Italiji

Zivljenje v Italiji je predvsem v znamenju stavke pomorščakov, ki traja že mesec dni. Do prenehanja stavke še ni prišlo zategadelj, ker se predstavniki paroplovnih družb

upirajo vsakršni izboljšavi stare kolektivne pogodbe. Poleg finančnih zahtev, ki jih postavljajo pomorščaki, ki so ostali v službi, imajo vprašanja tudi zahteva, da se vzpostavijo na tujih nekakšne sindikalne komisije, ki bi imele sicer precej manjše pristojnosti, kot jih imajo notranje komisije v podjetjih, kljub temu pa bi pomenile pomembno pridobitev za pomorščake.

Iz Italije pa je slišati tudi vesti o bližnji stavki pekovskih delavcev in novi fazi stavke kovinarjev, ki se že več mesecev bore za boljše delovne pogoje in višje prejemke v okviru kolektivne pogodbe.

Posarje priključeno Zahodni Nemčiji

Šest mesecev pred potekom dogovorjenega roka je Posarje dokončno priključeno Zahodni Nemčiji. S tem je ukrajn 12-letni režim carinske in monetarne unije Posarja in Francije. V petih dneh bo prebivalstvo Posarja zamenjalo tudi francoske bankevece za nemške marke. Sodijo, da bo Francija izgubila v tej finančni operaciji nad 70 milijard frankov. Tako je bogato sarsko področje z 18 milijoni ton na leto nakopane premoga, 3 milijoni ton letne proizvodnje železa in približno 4 milijoni ton jekla dokončno izločeno iz Francije, ki si bo verjetno zagotovila beneficije na posarski premog.

Občni zbor Cirilmetodijskega društva

V ponedeljek, 6. julija je pomursko Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov proslavilo v Ljutomeru praznik sv. Cirila in Metoda ter Dan vstaje. Po proslavi je bil občni zbor društva, na katerem so poročali o delu odbora in društva predsednik, tajnik, blagajnik in knjižničar. Društvo je bilo ustanovljeno pred desetimi leti in zato je bil ta jubilejni zbor posebno svečan. Pred tem zborom sta bila občna zbora okrajnih enot CMD M. Sobota in Ljutomer. V obeh enotah je včlanjenih 32 katoliških duhovnikov v Pomurju, zven društva pa jih je 21. Svoje poslovne prostore ima društvo v Murski Soboti, kjer je tudi društvena knjižnica. Po poročilih in diskusiji je bil izvoljen nov odbor, ki ga bo še dalje vodil dosedanji predsednik Ivan Camplin.

Proslavi in občnemu zboru sta poleg društvenih predstavnikov prisostvovala predsednik OLO Rudi Čačinovič in predsednik ObLO Ljutomer Tone Truden. Predsednik OLO Rudi Čačinovič, ki je pozdravil zbor

Sekcije žena združnic žema 45 zadrug našega okraja in so ponekod prizadevno delale. Aktivne združnice najdemo pri tistih zadrugah, ki dobijo od uprave pomoč in razumevanje. Področje njihovega dela je precej obširno. Kmečke žene čedalje številneje sodelujejo tudi pri raznih zadrugah in akcijah, v upravljanju kmečkih združnic, poleg tega pa skrbijo za utrjevanje zadrugništva, zdravstveno prosvetljevanje vasi in razvijanje kulturnega dela. Večina njihovega dela pa je povezana z zavodom

Kombajn na rakičanskem polju

za napredek gospodinjstva, ženskimi društvi in društvi RK. Žene na vas: so pri nas najprej proizvajalke in šele potem gospodinjice. Moramo poudariti, da so žene v naših razmerah skoraj glavna delovna sila ter prav zato najbolj čutilo zaostalost našega kmetijstva, ki ga moramo s pomočjo združnega sodelovanja čimprej izboljšati. Pri pogodbenem sodelovanju z zadrugo so žene pogosto pokazale več razumevanja kot možje, posebno še v tistih zadrugah, kjer so jim pravilno razložili način in namen tega sodelovanja. Sodelo-

vanje žena v raznih združnih akcijah je vplivalo tudi na povečanje števila žena v združnih organih in na povečanje članstva. Lani se je število včlanjenih žena precej povečalo. Prav tako se je precej povečalo število žena v organih upravljanja, saj so jih ob letošnjih volitvah v združne svete izvolili 204, v upravne odbore pa 24. V združne svete je bilo ob letošnjih volitvah izvoljenih precej mladih žena in deklet.

Združnice pa delajo tudi na tem, da bi se kmečki ženi-materi olajšalo delo v gospodinjstvu in to s pomočjo ustanavljanja skupnih pralnic, sušilnic, servisov in otroških vrtec. Ko bo prišla kmetijska proizvodnja na primerno višino, bodo lahko zaživele tudi stanovanjske skupnosti, ki bodo končno razbremenile kmečke žene težkega gospodinjanskega dela.

ŽIVAHNA INVESTICIJSKA DEJAVNOST

(Nadaljevanje s 1. strani) tos, prihodnje leto in mogoče še tudi l. 1961, v kateri bi predelali letno 2.300 ton osnovne surovine (jabolka, hibridno grozdje, češnje, višnje, slive,

črni ribez, maline itd.). V tej fazi bi kar v največji meri izkoristili pulpno postajo in že obstoječe naprave Tovarne MP. Vrednost potrebne domače opreme bi bila približno 37 milijonov din. kotlarna in parni vod 5,6 milijonov, zgradbe in še nekatere manjše naprave pa 13 milijonov. Tovarna bi seveda izredno pomogla pomurskemu sadjarstvu.

Lepe uspehe ima tudi radgorsko podjetje Elrad, ki bo letos povečalo proizvodnjo od lanskih 19 milijonov na 30 milijonov dinarjev. Sedaj je v dogovoru za kooperacijo z velikim podjetjem izven naše republike. Kooperacija bi omogočila izdelavo 10.000 televizijskih anten s čimer bi se vrednost proizvodnje dvignila od letošnjih 50 na 72 milijonov dinarjev. Potrebne so manjše dodatne investicije za opremo in je v izdelavi že tudi ustreznih investicijskih program.

Tovarna Planika, ki je uspešno opravila svoje pionirsko delo v Pomurju z otvoritvijo novega obrata v Turnišču, se pri-

pravila na ustanovitev novega obrata za izdelavo copat v Lendavi in obrata za izdelavo pletenih čevljev v Soboti. V Lendavi bodo za prostore poskrbeli, stroji pa so že tudi na razpolago. V Soboti bi izkoristili prostore »Bliska« in sosednje parcele. Potrebna bi bila investicija približno 38 milijonov dinarjev za gradnjo prostorov in opremo. Tako bi zaposlili v samem obratu 100 ljudi, 200 ljudi pa bi pletlo gorje dele na domu, kar bi tovarna organizirala skupno z zavodom za pospeševanje obrti, ki bi to delo organiziral tudi na vasi. Izdelali bi približno 500 parov čevljev na dan. Po takih čevljih je veliko povpraševanje v inozemstvu ter bi večinoma lahko proizvede izvozili.

So pa še seveda tudi drugi načrti. Ze doslej omenjeni zgovorno dokazujejo, da pomeni letošnje leto v Pomurju važen preobrat in da bo ta preobrat vsekakor lahko še uspešnejši, ker je popolnoma v skladu s sedanjimi smerni nadaljnega industrijskega razvoja LRS.

15. julija so se zaradi izdaje v Čakovcu umaknili nekateri člani Partije v Pomurju v ilegalo. Do 14. julija je bilo na seznamu obtožnice že 91 članov in simpatizerjev.

12. julija je bil v Ljutomeru sestanek članov Partije in simpatizerjev, na katerem so se pripravili za oborožen odpor.

9. julija je bil v Ljubljani H. kongres SKOJ.

12. julija se je začela stavka v obratu KID na Javorniku pri Jesenicah. 15. julija začnejo s stavko tudi delavci obrata Sava na Jesenicah.

15. julija je izšel časnik »Delavski list«, ki naj bi po prepovedi »Ljudske pravice« in drugih časopisov postal centralno glasilo slovenskega ljudskega gibanja.

15. julija sta bili formirani prvi dve slovenski diviziji NOV.

V POMURJU

1941

12. julija so se zaradi izdaje v Čakovcu umaknili nekateri člani Partije v Pomurju v ilegalo. Do 14. julija je bilo na seznamu obtožnice že 91 članov in simpatizerjev.

12. julija je bil v Ljutomeru sestanek članov Partije in simpatizerjev, na katerem so se pripravili za oborožen odpor.

Prve ugotovitve poravnalnih svetov v beltinski občini

Za dajanje pravne pomoči državljanom, posebno pa za mirno izvensodno reševanje spornih zadev med državljani, civilno-pravnim osebam, družbenimi organizacijami in društvi, sta bila v občini Beltinci ustanovljena dva poravnalna sveta. Predsednika, člame in njihove namestnike so volili na zborih volivcev po vseh vaseh, razen v Odrancih, kjer zbor volivcev ni bil sklepčen. Tako imajo sedaj v vsaki vasi beltinske občine po enega člana oziroma namestnika poravnalnega sveta, razen v Odrancih, kjer bo član poravnalnega sveta izvoljen na prihodnjem zboru volivcev. Tako porazdelitev, da ima vsaka vas svojega zastopnika v poravnalnem svetu, je bila potrebna zato, da bi se na ta način ob poravnalnem poskusu bolje poznale krajevne prilike spornih strank iz posameznih vasi.

Ze na zborih volivcev se je videlo, da so volivci z velikim zadovoljstvom sprejeli to novo institucijo, zavedajoč se, da bodo preko poravnalnih svetov lahko na miren in pravičen način reševali mnoge manjše spore brez nepotrebnega zamujanja časa in brez strahovih raznih taks, potnin in temu podobno. To prednost izvensodne mirne poravnave so volivci lahko spoznali iz čenutka zakona o poravnalnih svetih, ki jim je bil na zborih podrobno obrazložen.

Se preden so bili izvedeni vsi zbori volivcev, na katerih so volili poravnalne svete, so že na oba sedeža poravnalnih svetov prihajale prve vloge. Tako sta oba poravnalna sveta v mesecu juniju začela s svojim rednim delom. Toda tu, v praktič-

Piše: IVAN HORVAT, preds. poravnalnega sveta v Beltincih

nem delu, so se pokazale določene težave. Poleg tega, da so bile skoraj vse vloge dokaj zapletene, saj se jih je večina nanašala na sporne meje, razdružne skupnosti in na lastniške spore, redke pa na denarne terjatve ali pa na delikte iz kazenskega zakonika, so se nekatere stranke, zaradi prevelike domaćnosti članov poravnalnega sveta, ponašale pri poravnalnem poskusu nedosojno. Vsi ti spori so namreč po svoji naravi taki, da se sprite stranke že dalj časa med seboj težko prenašajo in zato so nekatere stranke menile, da bodo lahko ta poravnalni poskus izkoristile kot ugodno priliko za nepotreben preprič. To se je tudi nekaterim vrtekrvačem pri poravnalnem poskusu v Crensovcih, kljub resni opominom predsednika poravnalnega sveta, posrečilo.

Taki primeri nas učijo, da bo v bodoče potrebno, da predsednik poravnalnega sveta še pred začetkom poravnalnega poskusa stranke podrobno opozori na namen poravnave in na pravice, ki jih imajo stranke v tem postopku. Pri tem pa je seveda stranke potrebno poučiti tudi o tem, da to ni mesto, kamor bi se naj sprite državljanje hoteli prepirati, ampak da je to mesto, kjer naj bi se stranke s pomočjo članov poravnalnega sveta poskušale med seboj poravnati na miren in pravičen način.

Druga taka slabost, ki se je v tej začetni praksi pokazala, je v tem, da so bili nekateri poravnalni poskusi razpisani brez

potrebnih predhodnih zbiranj raznih listin in dokumentov. To še prav posebej velja za spore pri lastnini, služnosti, razdružni skupnosti in tudi za mejne spore. Zaradi take pomanjkljivosti ne morejo predsednik in člani poravnalnega sveta dati nobenega zanesljivega predloga, ki naj bi ga stranke kot prepričljiv dokaz sprejele v korist sklenitve poravnave. Prav take listine pa stranke v mnogih primerih že imajo, vendar jih ne prinesejo s seboj, če jih nihče na to ne opozori. Niso namreč redki primeri, da stranka pravno močen sklep o dedovanju ima doma, pa ga ne razume in zato v sicer dobri veri povzroča sodečim nezaheljeno škodo. Če se taki stranki po dontače obrazloži sklep o dedovanju, ni težko priti do poravnave tudi v zapletenih primerih. Podobno se dogaja tudi pri motenju posesti. Tudi tu redkokdaj moti posest drugega zato, da bi mu na tak način hotel prizadejati škodo, ampak zato, ker meni, da prav on trpi krivico, ki naj bi mu jo povzročal sosed. Priznati moramo, da velika zapletenost zemljske knjige pri sodišču v M. Soboti in Lendavi, ne povzroča težav samo sodišču, ampak tudi mnogim lastnikom teh zemljišč.

Kljub vsem tem začetnim težavam, pa uspehi poravnalnih svetov ne bodo izostali. Ze samo dejstvo, da se sprite stranke po doseženju poravnave v resnici pomirijo, pozitivno vpliva na naš družbeni razvoj. Nasprotno temu pa se v slučaju, ko se stranke ne morejo poravnati na miren način, in ko tak spor reši sodišče v največ primerih v korist samo ene stranke, sovraštvo med spornimi strankami, po razsodbi še bolj zaostrji. Tako sovraštvo v neredkih primerih prehaja celo na potomce sprih strank in na škodljivo pravadstvo med temi potomci. In končno imajo poravnave pred poravnalnimi svetii tudi to prednost, da se tu dejstva težko zanikajo ali pretvarjajo, ker je poravnalni svet sestavljen tako, da so članom poravnalnega sveta do dobra znane razmere sprih strank. Na vsak način si bodo sedaj delujoči poravnalni sveti nabrali velike izkušnje do tistega časa, ko bo dokončno sprejet zakon o poravnalnih svetih.

KLJUB TEMU LEPI USPEHI

Eno uro pri ravnatelju gimnazije in učiteljska tov. Janku Liški

Solska vrata so se zaprla, začele so se počitnice, za mnoge prijetne, za nekatere pa tudi neprijetne. Mnogi izmed tistih, ki so prej z veselimi glasovi polnili hodnike šol, so odšli na razne strani po vsej naši domovini; nekateri so na taborenjih, drugi v brigadah, tretji pomagajo doma na poljih, četrti in peti pa so si poiskali druge prijetne koticke. V šolah so ostali le tisti, ki tudi v počitnicah nimajo miru, ampak morajo razmišljati že o tistih trenutkih, ko se bodo šolska vrata spet na široko odprla. Do takrat bo potrebno marsikaj pripraviti in urediti, da bo šolsko leto še bolj uspešno, kot je bilo minulo.

En izmed njih je tudi ravnatelj soboške gimnazije in učiteljska tov. Janko Liška. Naš sodelavec ga je obiskal z vprašanji o minulem šolskem letu in tudi o načrtih za prihodnje.

Kakšen je bil uspeh na gimnaziji in na učiteljski v preteklem šolskem letu in kako ste zadovoljni z njim?

Najboljše bo, da kar odgovorim najprej na drugo vprašanje. Torej z uspehom smo zadovoljni, posebno na gimnaziji, kjer je izdelalo 89,24 odst. dijakov (povprečna ocena 3,5). Razveseljiv je tudi obisk, ki znaša v procentih 95,90. Nekoliko slabše je z uspehom na učiteljski, kjer je izdelalo 77,07 odst. dijakov s povprečno oceno 3,13. Obisk pa je bil še boljši kot na gimnaziji. To je le uspeh, posebno če pomislimo, da je večina dijakov prišla na učiteljske iz raznih podeželskih šol, ki delajo pod težkimi pogoji in zato ni bila dovolj pripravljena za študij na učiteljski.

Kaj je ukrenil profesorski zbor za zboljšanje uspeha na učiteljski?

Dijakom smo omogočili dodatne ure, predvsem iz matematike in nemščine. Lahko rečem, da je profesorski zbor vložil mnogo truda za izboljšanje uspeha na učiteljski, ker bi bil ta sicer mnogo slabši.

In kako je bilo letos pri maturi?

Pri maturi so izdelali vsi dijaki razen enega, ki ima popravni izpit. Ustnega dela mature sta bila oprošena dva dijaka. Vesel sem, da smo dali družbi spet 41 maturantov med temi 8 članov ZKS.

Prav gotovo ste imeli pri pouku tudi težave in kakšne?

Teh je bilo kar precej. Imamo samo eno telovadnico pa jo uporabljajo kar tri šole. Potrebujemo še eno telovadnico, kemični, fizikalni in biološki laboratorij. Nimamo fizikalnice, pevske dvorane, klavirskih sob, risalnice in še raznih drugih prostorov, ki so nam sicer nujno potrebni. Pa tudi prostori za tehnični pouk ne ustrezajo.

Koliko novih dijakov ste letos sprejeli?

K lanskim trem oddelkom učiteljske se bodo pridružili trije novi. Del prijavljenecv smo morali zaenkrat odkloniti zaradi prevelikega navala. V gimnazijo smo sprejeli 42 novincev, ker jih več ne gre v učilnico. Večje število smo jih odklonili, pričakujemo pa še vedno novih prijav. Zato bi bila moja želja, da bi Svet za šolstvo pri OLO odprl še en oddelk. S tem bi omogočili večjemu številu dijakov, ki niso uspeli pri junijskem razpisu na drugih šolah, šolanje na gimnaziji.

Katera organizacija na šoli je bila najbolj aktivna?

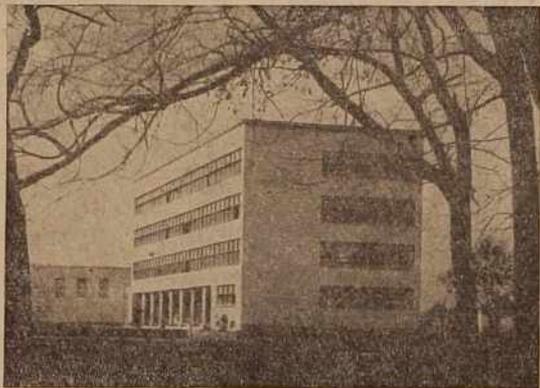
Glede aktivnosti moram pohvaliti delo partijske organizacije, ki je bila pobudnik za razne akcije mladinske organizacije in za delo šolskih skupnosti. Organizacija je imela 14 članov, kar je vsakekor precej, saj sega njeno delo le za leto dni nazaj.

Kaj je delala mladinska organizacija?

Tako je ob zaključku šolskega leta, ko osmošolci svečano predajajo ključ svojim naslednikom

Glavni uspeh je veliko število brigadirjev, ki so se prijavili na delovne akcije. Lani je dala gimnazija pol brigade, medtem ko se je letos dvignilo število prijaviteljev čez 100. Vesel sem, da je bila brigada lani trikrat udarna in enkrat pohvaljena. Upam pa, da bo

Poslopje nove gimnazije v Soboti ni le v ponos dijakom, marveč oseb pokrajini ob Muri

leta brigada dosegla še večje uspehe.

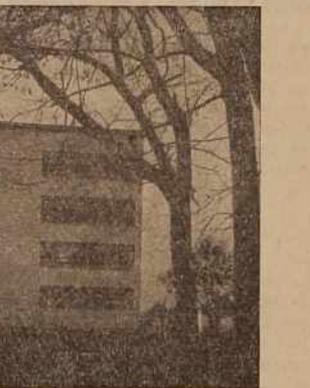
Danes se mnogo govori o delu šolskih skupnosti. Ali sta tudi šolski skupnosti gimnazije in učiteljske zabeležili kakšne vidne uspehe?

Solske skupnosti so zelo važne činitelji pri demokratizaci-

ji našega šolskega življenja, pomemben činitelj za zblizevanje s profesorji ter sodelovanje učencev pri učno-vzgojnem procesu v šoli. Solske skupnosti so mnogo doprinesle k boljšim odnosom med profesorji in dijaki, organizirale so razstave, izlete, dajale pomoč materialno šibkejšim učencem. Delo skupnosti še sicer ni povsod v redu teklo, vendar je bil od lani dosežen znaten napredek.

Kako napreduje gradnja letnega telovadišča in kdaj bo dograjeno?

Gradnja kar lepo napreduje, čeprav smo morali premagati nekatere težave. Pri tem so dosegle viden uspeh dijaške

Poslopje nove gimnazije v Soboti ni le v ponos dijakom, marveč oseb pokrajini ob Muri

skupnosti z mobilizacijo dijakov za delo. S tem smo prihranili mnogo, ker bi drugače morali vso nekvalificirano delovno silo plačati. Razveseljivo je, da bo igrišče dograjeno do občinskega praznika. To bo edino moderno letno telovadišče v Pomurju, ki bo imelo poleg priprav za lahko atletiko

še igrišča za nogomet, košarko, odbojko in druge športe.

So vam mogoče pri gradnji pomagala soboška podjetja?

Zelezniško podjetje nam je dalo na razpolago precej črnega ugaska ter deset vagonov rdečega. Pomagalo nam je tudi gradbeno podjetje Sograd s strokovnjaki in nekatera druga podjetja s prevozi.

Prej sva govorila o društvih in organizacijah. Ali so bila na šoli še kakšna druga društva in kako so delala?

Uspešno so delali še taborniki, počitniška zveza, RK, planinsko društvo ter strelska družina. Posebej moram pohvaliti prizadevnost igralske družine, ki je uprizorila dramatisacijo Dickensovega romana Oliver Twist.

Kako boste rešili problem prostorov?

Sklenjeno je, da bomo na severni strani gimnazije zgradili novo krilo z 12 učilnicami. Novo poslopje bo povezano z matičnim, da bo gradnja cenejša. Prihranili bomo gradnjo stopnišč, posebne centralne kurjave, posebnega vodovoda itd. Gradnja se bo začela že v letošnjih počitnicah. Predvideno je, da bo stavba dograjena do začetka šol. leta 1960/61. Do takrat pa bo del osnovne šole moral gostovati v prostorih vajske šole.

Marjan Ekart

LETOS DOBER USPEH

Na šolah v ljutomerski občini je bilo v minulem šolskem letu 2945 šolobveznih otrok. Od tega je izdelalo 2438 učencev, kar pomeni 82,9%. Na vsji stopnji jih je izdelalo 75,2% na nižji, pa 87%, kar je razmeroma dober uspeh. V občini še vedno ni rešeno vprašanje učnega osebja, ki ga predvsem primanjkuje na nižjih šolah.

ODGOVOR

NA ZAPISKE O UPRIZORITVI DNEVNIKA ANE FRANK

zelo oceneno soboške uprizoritve Dnevnika A. F. Da, tudi tisti, ki ni bral Dnevnika in celo tisti, ki ni gledal predstave, lahko zapiše, da niso zapiski S. B. nič drugega kakor prazno žlobudranje — taka obsodba ni tvegana, saj je naivnost Balažičevega sestavka tako očitna, da ne vzdrži niti svojega izraza — že sami stavi S. B. so kontradiktorni, saj drugi stavek izključuje prvega, ona

sam začiniš že dovolj neužitno jed. Po njegovem mnenju je uspeh to, če se tisoč gledalcev posreduje Dnevnik, čeprav z napačno, diametralno nasprotno režijsko koncepcijo!! Zanj je potemtakem uspešna tudi tista interpretacija, ki prelevi tragedijo v komedijo, Shakespearovega Hamleta v burko. — Nič zato, »Hamlet« smo pa le igrali? Ali pa, da nam bo primer še bližji: nič zato, če je tov. S. B. napisal slabo kritiko, glavno je, da je napisana in da ima toliko in toliko vrstic!

Tov. S. B. se kar naprej tolče po lastni glavi, ko pravi: »Pomanjkljivosti, o katerih smo prej govorili, pa so stalni spremljevalci soboških

nil« — seveda za onega, ki ga je šele skripanje odrske zavese zbudilo iz kraljestva sanj.

Toda S. B. kar naprej drvi v še večji nesmisel, ko ustvarja s svojo naslednjo razlago še večjo zmedo, saj takole nadaljuje: »S tem je bilo dramo odvzeto še nekaj, kar je velikega pomena: dejanje se je samo nekam spominsko obnavljalo, pomaknjeno je bilo v preteklost, ni pa postvarjalo občutka sedanosti.« (p. J. H.) Samo nekaj lahko sklepamo iz tega, namreč to, da Balažičev spavec le ni bil tako trden in je zdaj za zdaj le ujel dolček kakšnega stavka, ki ga je Ana posredovala po magnetofonu-budnim gle-

Igralci prosvetnega društva Apače so pred kratkim uprizorili igro »Kam iz zadreg«. Igro je režiral Mira Lesjakova, gostovali pa so iz Žepovcih, Zgornji Ščavnici, Spodnji Ščavnici in v Lutvercih

uprizoritev in zato je neuspeh morda le v tem, da se ta uprizoritev ni dvignila nad povprečje. (p. J. H.). Glejte, naprej govori o prejšnjih soboških uprizoritvah, ki so bile prav tako neuspešne, a še v isti sapi govori o nekem povprečju, ki ga soboški interpretatorji s svojo izpovedjo niso mogli doseči! O kakem povprečju govori potemtakem, res ni razumljivo!

V čem je zlaganost Balažičevih zapiskov? Tov. S. B. je namreč zapisal: »Režiser je namreč sploh odstranil prizore, v katerih Ana piše svoj dnevnik.« (p. J. H.). Ta stavek je dobesedno zlagan! Če je predstavo gledalo tisoč ljudi, potem so vsi, razen enega, ki je ob zvokih duhovne pesmi zadržal, slišali Anin glas, ki je bil posnet na magnetofonski trak in z njim reproduciran vezni tekst, ki ga je režiser sploh odstra-

šča, t. j. prizor, ko najde Dnevnik svoje hčerke in ga začne brati publiko, njegovemu glasu pa se vendar pridruži Anin iz neke daljave, saj Ana, žal, ne živi več — in magnetofon je tukaj odlično sredstvo dramatisacijskega prenosa tega dela, ki pa ne more prikazati celotnega Dnevnika, ampak le nekatere bistvene prizore iz njega. Torej bi bilo zgrešeno spustvarjanje občutka sedanosti, ki ga B. pogrša, saj bi uredništvo njegove zamisli delovala ravno nasprotno s ciljem, ki ga drama išče!

Zal je storil S. B. še eno bistveno napako, ki prav tako razodeva nezrelost njegovih zapiskov — Tov. B. namreč pogrša vzvratno napetost, ki bi se stopnjevala od prizora do prizora in do končne katastrofe. (p. J. H.) Če dodamo temu stavku še misel, da je namreč po mnenju S. B. Dnevnik A. F. sua videz zelo preprosta in primerna za igranje tudi pri amaterskih skupinah, bomo zopet ugotovili nekaj, kar lahko odkrito izpovemo: le čevlje sodi naj kopitar! Ne samo ocenjevalec, ampak tudi navaden gledalec gledališke predstave mora vedeti nekaj več o gledališkem izražanju! Prvič: dramatisacijska oblika Dnevnika A. F. je tudi na videz zelo, zelo ne-preprosta in ne-primerna za igranje kogarkoli! Dovolj je, da nekdo samo pokuka v to knjigo, pa ga bo minila vsa volja do tovrstnega dela — zlasti, če je amater (in vsaj toliko bi moral storiti tudi tov. S. B. Tedaj bi tudi on popolnoma drugače zapisal, tudi on bi lahko ugotovil večje napake, ki jih je predstava nedvomno imela, češar pa se igralci Dnevnika A. F. dobro zavedajo in ne (tanjijo) Drugič pa je S. B. — povejmo takole — iskal svinčnik, ko je pogršal in izgubil nekaj popolnoma drugega, recimo: kravato. Če bi namreč sledili njegovim nasvetom in stopnjevali napetost od prizora do prizora in do končne katastrofe, bi doživeli prav zares katastrofo. To stopnjevanje je vendar ravno bojazen prav gotovo vseh interpretatorjev tega dela (pa naj bodo amaterji ali poklicni), kajti tako stopnjevanje napetosti bi zanesljivo in logično vodilo do patetikerak rane vsakega umetniškega izražanja!! S tem pa bi razbili največje vrednote tega dela. O njegovih mislih glede scene pa samo toliko: scena je bila funkcionalna, kar je namen vsake scene in zato je bila njena improvizacija upravičena! — Vsaj toliko v odgovor tov. S. B., ki bi lahko s svojimi nedognanimi zapiski škodoval vsem onim amaterjem v Pomurju, ki bi kadarkoli želeli uprizoriti to vredno, a nadvse zahtevno delo!

Jože Hradil

Številne proslave širom po Pomurju

V Pomurju so bile za Dan borca številne proslave. V Murski Soboti je bila na večer pred praznikom po mestu baklada, v kateri so sodelovali številni meščani in delovni kolektivi, zatem pa je bilo pri gimnazijskem poslopju kresovanje z ognjemetom. V soboto je občinski strelski odbor organiziral patrolni tek. Po tekmovalstvu je bila za domom »Partizana« osrednja svečanost, na kateri je govoril predsednik Okrajnega odbora ZB Rudi Rapl — Savo. V kulturnem programu je sodeloval moški pevski zbor DPD »Svoboda« iz Ljutomera pod vodstvom Oto-

hkrati osrednja občinska proslava na kateri je govoril predsednik občinskega odbora Zveze borcev Ludvik Cerni.

○ V Stanjevcih v petrovško-šalovski občini so v nedeljo odkrili spominsko ploščo padlemu borcu Aleksandru Peršu. Svečanost je bila povezana s kulturnim programom. Udeležil pa so se številni okolčani in zastopniki političnih in množičnih organizacij. Svečanost se je udeležil tudi predsednik OLO Murska Sobotna Rud: Cačinovič.

○ O uspehih proslavah poročajo tudi iz gornjeradgonske občine. Občinski odbor ZB pa

Letos 1. junija je odkril KO ZB Veržej na Grlavi spominsko ploščo na kraju nekdanje Prelogone partizanske postojanke.

na Zuneca, recitatorka Hajdinjakova in soboška godba na pihala. Ob koncu svečanosti so proglasili in nagradili zmagovalce patrolnega tekmovanja.

○ ZB Ljutomer je zvečer pred praznikom priredila za domom »Partizana« kresovanje, ki so se ga udeležili zastopniki političnih in množičnih organizacij ter številni meščani. Na svečanosti je govoril član Zveze borcev Franjo Stebih, kulturni program pa sta izvajala godba na pihala in moški pevski zbor.

○ V beltinski občini so v nedeljo v vasi Melinc odkrili spominsko ploščo med NOB padlim vaščanom. To je bila

RAZKRIŠKE RAZGLEDNICE

KRAJEVNI ODBOR SZDL DELA — 85 NOVIH ČLANOV SZDL — LANI 75 KRVOJAJALCEV — KDAJ BODO PRICELI GRADITI GASILSKI DOM V GLOBOKI? — TUDI NA RAZKRIŠJU NAČRTI ZA UREDITEV DVORANE — KOOPERACIJA S ČRNIM RIBEZOM.

Krajevni odbor Socialistične zveze, ki so ga izvolili pričetkom tega leta, dobro dela. Kot eno glavnih nalog je predvidel zbiranje novih članov. Ta akcija je tudi uspela, saj so pridobili letos 85 novih članov Socialistične zveze, največ na Safarskem, Gibini, Razkrišju in v Veščici.

bi poživila društveno življenje in delo organizacij ne samo v Globoki, marveč tudi na Sprincu in v Koprivi.

MLADINA ODHAJA

Kakor drugod, odhaja tudi mladina iz razkriške okolice na sezonsko

večera, lani za 29. november pa so uprizorili krajšo igrico s tematiko iz NOV. Vztrajnost mladih igralcev na Razkrišju je občudovanja vredna, saj imajo za nastope primerne prostore. Stiskajo se v šolski učilnici. Zato ni čudno, če se tudi na Razkrišju pripravljajo na gradnjo dvorane. Predvidevajo, da bi dvorano uredili v prostorih, ki jih ima trenutno v najemu Ljutomersko podjetje »Zinc«. Ljudje so pripravljeni pri tem prostovoljno delati, vendar upajo, da jim bo nekaj sredstev prispeval za to tudi občinski ljudski odbor.

VEDNO VEČJE ZANIMANJE ZA ČRNI RIBEZ

Razkriški kmetovalci se zadnja leta zelo zanimajo za plantažne nasade črnega ribeza. Dosedanji poskusi so se dobro obnesli. Tako ima na Razkrišju in v okolici 5 kmetovalcev nekaj čez 5 ha nasadov črne-

ga ribeza. Letos namerava zasaditi ribez še 5 kmetovalcev. Kot pri ostalih poljščinah, bodo uvedli pogodbeno sodelovanje tudi pri črnem ribezu.

Pogodbeno sodelovanje — največ pogodb so sklenili za pridelovanje koruze — poteka najboljše na Safarskem. Na Razkrišju so predvideni plan dosegljivi, dočim so dosegli na Gibini le polovico predvidenih pogodb. V Globoki in še v nekaterih drugih krajih so kmetovalci sklenili pogodbe v glavnem za travništvo in vinogradništvo.

Ob koncu še ena zanimiva podrobnost. Socialistična zveza in DPM sta organizirala v pretekli zimi več predavanj. Organizatorji predavani sodijo, da je bil obisk na predavanjih zadovoljiv. Prihajali so tudi ljudje iz Globoke, Sprinca, Koprive in od drugod.

-jm

Pogled na Razkrišje

ci. Nekoliko slabši je bil odziv v Globoki. Aktivnost odbora SZDL se je pokazala tudi v organizaciji Rdečega križa, ki je lani organiziral 70 krvodajalcev.

Globoka, Sprinc in Kopriva so kraji, ki so se pričeli prebujati šele po vojni. V Globoki se dalj časa govore o gradnji gasilskega doma. Ta naj bi imel tudi manjšo dvorano in še nekaj prostorov za potrebe organizacij, ki delujejo v teh krajih. Ljudje v Globoki so pripravljani pomagati pri gradnji. Prispevali bi tudi gradbeni material. Sodijo pa, da bo moral za pričetek gradnje prispevati nekaj sredstev občinski ljudski odbor. Gasilski dom in dvorana

delo. Mnogi si poiščejo v večjih industrijskih središčih tudi stalno zaposlitev. Do neke mere je to ugoden pojav, toda ni najboljši, da odhajajo iz kraja mladi ljudje, ki so pričeli aktivno delati v organizacijah in društvih. Tem bi morali poiskati primerne zaposlitve doma, na primer v kmetijski zadrugi in drugod.

Beg mladine iz domačih krajev je čutili tudi v TVD »Partizansko Razkrišje«, ki nima nobenega prirastka. Podobno je v mladinski organizaciji. Kljub temu pa je razkriška mladina aktivna. V okviru kulturno-prosvetnega društva so mladinci pripravili čez zimo več družabnih prireditev. Igrali so igre »Izbrčna nevesta«, »Uboga Ančka«, priredili so »Veseli

Razvitje gasilskega prapora v Podgradju

V nedeljo je gasilsko društvo Podgradje pri Ljutomeru razvilo društveni prapor. Svečanost je bila povezana s proslavo 40-letnice ZKJ in so se je poleg številnih gasilcev in vačanov udeležili tudi sekretar Obk ZKS Aleksander Pirher in predsednik okrajne in občinske gasilske zveze tov. Janez Blagovič in Karel Centrih.

Svečanostni govor je imel predsednik Občinske gasilske zveze Ljutomer Karel Centrih, ki je nato razvil tudi društveni prapor. Za njim je govaril sekretar Obk ZKS Aleksander Pirher o vlogi in pomenu ZKJ ter o povojnih dosežkih na področju kmetijstva in industrije, ome-

nil pa je tudi nedavni kongres ZK Slovenije. Nekaj besed pa je nato spregovoril še predsednik OGZ Janez Blagovič.

Kulturni program je priredila godba na pihala, mladinke-gasilke pa so nastopile s prostimi vajami. Ob tej

priložnosti so prikazali tudi praktične mokre vaje. Omenimo naj še, da si je to prizadevno društvo pred leti uredilo moderen gasilski dom in da bo drugo leto praznovalo že 50-letnico obstoja.

-ko

Iz Ormoža

Občinski ljudski odbor v Ormožu je pričel graditi večjo barako, v kateri bodo uredili pisarniške prostore. Nameravana gradnja bo mnogo cenejša kot če bi kakor koli drugače poskušali pridobiti občinskemu

ljudskemu odboru nekaj novih prostorov.

Mladi zadržniki ormoške pionirske zadruge so med drugim posajali tudi sladkorno peso. Kaže, da bo pesa do jeseni zelo lepa, saj že sedaj vzbujajo pozornost. Skupno imajo v pionirski zadrugi zasejanega pol hektara zemlje s sladkorno peso.

V Ormožu bodo morali med drugim razmisliti tudi o ustanovitvi trgovine, ki bo prodajala železino in papirnico. Takih trgovin doslej v Ormožu ni. Vesega so v Ormožu 3 pcerije in 4 trgovine z manufakturno.

Sedaj, ko je postalo spet nekoliko topleje, se tudi v Ormožu ljudje sprašujejo, kdaj bo prišel čas, ko bo dabilo mesto primerne kopališče. V poletni vročini se hodijo Ormožani kopat v Dravo. Ta pa je letos precej velika, umazana, in ni najbolj primerna za kopanje.

PIONIRJI V VERUDELI se dobro počutijo

Predočerajšnjim smo prejeli od vodstva pionirskega tabora v Verudeli pri Puli kratko pismo, v katerem omenjajo, da so se razširile pri nas gorovore o večih utopljenih pionirjih.

Nasprotno, trdijo v pismu, se pionirji zelo dobro počutijo, so zdravi, močno zagoreli, nekateri pa so se že naučili tudi plavati.

V Ljutomerski JAGODI je vedno živahno

V »Jagodi«, trgovini s sadjem in zelenjavo na Prešernovi cesti v Ljutomeru, je vedno živahno, posebno še med deveto in enajsto popoldne. To trgovino so odprli lani na pobudo žena in zhora volivcev. Vse do takrat je bilo v Ljutomeru težko dobiti kvalitetno sadje in zelenjavo. Na tržnici so se ti artikli včasih pojavili, vendar po precej visokih cenah. Ravno zato, ker so tako trgovino narokovale potrebe, je občinski

ljudski odbor pristal na to, da je to prodajalna oprešena večjih dajatih in je njena naloga le, da zadovoljuje ljudi in jim posreduje kvalitetno sadje, zelenjavo in druge artikle po najnižjih cenah.

Za povrtina imajo v sezoni svojega pridelovalca, drugače pa jih dobivajo iz južnih krajev in so takrat tudi znatno dražje. Podobne težave so tudi s sadjem, za katerega nimajo pridelovalca. Kljub vsem tem

težavam pa imajo v trgovini vedno sveže sadje in zelenjavo, poleg tega pa tudi delikateso. V letošnji zamski sezoni so prodali okrog 6 ton solate ter čez 5 ton čebule. Promet v tej prodajalni dokazuje, da je bila njena ustanovitve res potrebna. Takrat so jo uredili samo v zaslihanih prostorih, ki pa jih bodo morali čimprej obnoviti ali zamenjati ter jih opremiti s sodobno opremo.

-ko

SOBOTA-ZMAGOVALEC

nogometnega turnirja v Lendavi

Ob letošnjem Dnevu rudarjev je bil minuli petek in sobota na nogometnem igrišču v Lendavi turnir, ki so se ga udeležila moštva: Jedin-

stvo in Sloja iz Cakovca, Sobota iz Murske Sobotice in domača Nafta. Prvega dne je Sobota premagala Nafto 5:3, Sloja pa Jedinstvo 2:1. V soboto popoldne je v borbi za tretje mesto Nafta podlegla Jedinstvu z 2:4, Sobota pa je v tekmi za prvo mesto najprej igrala v rednem času s Slojo 1:1, v podaljškju pa je zmagala s pomočjo enajstetrovk z 6:5.

V kegljaškem tekmovanju ob Dnevu rudarjev je med posameznimi obrati Nafta zmagala Eksploatacija, na drugem mestu je Delavnica, na tretjem Uprava, na četrtem pa obrat Vrtačje. Zmagovalna ekipa je prešla lep prehodni pokal Dneva rudarja. V tekmovanju za pokal Dneva rudarja in Dneva borca je zmagala ekipa kegljaštev varaždinskega Varteksa, na drugem mestu je Ljutomer, na tretjem Jedinstvo iz Cakovca, na četrtem pa kegljači Nafta.

Katja Špur: Hedžetova Angela pripoveduje

(Nadaljevanje in konec)

»Veste, kaj je vaš brat?« so me spraševali. »Ni komunist!«

»Ne vem, sem odgovarjala.

»Veste, kaj so komunisti?« so vpili. Odgovarila sem, kakor so me bili fantje že prej ponikli: »Vem, da so to strašno slabi ljudje, tako so nam v cerkvi pravili, drugega pa ne vem, ker nisem Solana...«

Zal je Ovečko, ki je bil tudi zaprt, že povedal nekatere stvari o meni. Tako so mi zdaj rekli: »Tega dne si nesla od tvojega brata pismo Ovečke. To je bilo res in ker so vedeli celo datum in so me tudi soočili s Ovečkom, nisem mogla tajiti. A že sem imela pripravljene odgovore: »Res, nesla sem ti pismo, ker si bil ti brez službe, pa je hotel moj brat vzeti v službo — to ti je sporočil v listem pismu.«

Vpili so nad menoj: »Kdo je Megla? Nagravila sem se neumno: »Kakšna megla? Vem, da je megla, če je grlo vreme.«

Po madžarsko so si rekli: »To je prebrisan vrag! Glejte jo, kako se zagovarjate! Spraševali so me po Miški Kranjcu, po orožju. Neprestano sem trdila, da nisem Solana, da ni ne vem, da nisem nič slusala... Deset dni so me prelepali in spraševali, nazadnje so rekli: »Vidimo, da je kmečka trapa, pustimo jo domov!«

Preden so me izpustili, sem smela govoriti z bratom. Priviedli so ga v pisarno, kjer sem čakala nanj. En sam pogled nanj mi je povedal dovolj, kaj so delali z njim. Bil je ves palamljen, blešč, izmučen. Govoril je z menoj mirno, ko mi je naročil, da naj grem v Mursko Središče in povem delavcem, kako naj delajo. Dal mi je skico rudnika z navodili za delavo. Poslovala sva se. Vrnila sem se domov na podzemnem, da se moram vsak dan javiti v Strigovi na žandarmeriji. Bratove pa-

pirje sem takoj odnesla v Središče. Delavci so razumeli njegovo sporočilo. Bilo je njegovo zadnje sabotažno dejanje. Kopalci so, kakor jim je iz zapora naročil inženir, poneli pa je v tisti izkop vdrila voda in ga zalila. Oblasti so obtožile sabotaže delavce in mojega brata. Delavci so storili vse, kar so mogli, da so odvrnili sum od mojega brata, vendar pa so ga zaradi tega ponovno zelo mučili.

Poleg tega, da sem se morala dnevno javljati na žandarmeriji, so skozi dveletni mesecov sleherni večer, tudi pozimi, prihajali v našo hišo trije žandarmi, nas vse tri ženske nagnali ven in nam vsak dan iznova premetali vso hišo. »Kje imate orožje?« Kje skrivate partizane?« so kričali in nam prešli z orožjem.

V tem času seveda nisem mogla nič delati. Po enem letu pa je ta pritisk popustil. Takrat sva z mamo navezali stike z mamino prijateljico Verono Ivanček na Krčeh pri Bollenku. Tu sva spoznali Bojano Cerčiča. V tej hiši je bila močan partizanska postojanka. Bil je že konec 1945. leta. Tu je bil ta čas tudi stari Ribič iz Cezanjeve. Pomagala sem pri rešitvi Lipovčeve deklet z Veščičkega brega. Lipovčevi so imeli partizane na senu, mimo so prišli kozaki in prišlo je do borbe. Dekletki Dana in Marička sta utli, očeta pa so kozaki do vratu zakopali v guoj, potem pa ga ustrelili. Danico sem spravila v Prekmurje k Katarini Keleni v Dolnji Bistrici. V Strigovi smo se govarale s Strahom Valentinom in Kristino Brule, ki sta bila zaposlena na občini in sta nam mnogo pomagala z obveščanjem, s potnimi dovoljenji in živiliškimi nakaznicami, ki jih nismo dobivali.

Med nas se je vrnil tudi izdajalec, bivši žandar Ivan Novak — »Zepeke«, navidez je delal z nami, ob

prvi priložnosti pa nas izdal. Dne 22. 1. 1945 je prišlo do splošne aretacije po celem Strigovskem okolišču. Ob tretji uri zjutraj je prišlo k nam 90 vojakov, 16 detektivov in žandarjev. Naenkrat je bila vsa go-pa polna vojašva — bilo jih je do 200. Najprej so prišli k nam. Na čelu jim je bil »Zepeke«. Preiskali so vso hišo, pobrali so nam mnogo lepih knjig in drugega. Mene in mamo so takoj zvezali. Se babico je eden tako udaril, da je takoj padla. Med vso to množico vojakov so naju uklenjeni gnali do Kostjeh, kjer so prav tako vse premetali in uklenili sina. Vlekli so nas dalje k Repovim, en kilometer daleč po bregu. Tam smo čakali, da so prignali Repovo ženo Katarino, ker niso našli njenega moža, ki je pobegnil iz vojske. Kogar smo na naši poti srečali, vsak je moral z nami. Tako smo hodili lačni od hiše do hiše — k Rusovim, Srancem in dr. Ob petih zvečer smo prišli v Strigovo, kjer smo našli na orožniški postaji že okoli 150 ljudi. Uro kasneje so nas vse spravili v vrste in sprevod je krenil peš po zasneženih poti v 28 km oddaljeni Cakovec. Spremljali so nas žandarmi na konjih. Da bi bili bolj strašni, so si oblekli narobe svoje ovrže kože. Nazaj nismo smeli gledati ne govoriti drug z drugim. Hodili smo s cutilicami, se opotekali v snegu in padali, okrog nas pa so kakor pošasti paskakovali in kričali žandarni.

Ura na stolpu čakovskega gradu je odbijala dvanajst, ko smo prišli na cilj. Zbrali so nas na mračnem hodniku starega gradu. Mati mi je zašepetala: »Draga Angela, tu nam ne bo dobro!«

Njene slutnje so se uresničile. Svojevrsni so bili načini mučenja, ki so si jih izmišljali madžarski fašisti, da bi zlomili našo voljo in naš odpor. Vsi pa so bili izraz ne-

človeške kmotosti, od svojevrsnega, ure in ure trajajočega čepenja v dolgi vrsti drug ob drugem, ko se nisi smel ne zganiti ne ozreti, do pretepanja po spolovilih in mučenja z elektriko. Zasiševali so nas na vojnem sodišču, samo oficirji. Najbolj so topli naju z mamo. Mama si kmalu ni mogla več odlomiti kruha, tako uboge roke je imela.

Ko so me priviedli k zasliševanju, sem tam zagledala istega detektiva, ki me je imel v rokah že 1941. leta. Zahtevala sem tolnača. Ko je prišel, je kričal nad menoj: »Če bi jaz tako dobro znal slovenski, kakor znaš ti madžarski, že zdavnaj ne bi bilo nobenega partizana več!«

»Kje je Miško Kranjec? Kje je orožje? Kje je Erna?« so z besno kričanjem ponavljali svoja vprašanja. Vpili so nad mojo materjo: »Ti prekleta kača stara, ti si partizana skotilata in nad menoj: »Kurva partizanska, midva se je poznava — zdaj te ubijem, erkn!...«

Mama je čakala, da bo ustreljena. To je bilo v času, ko so se partizani že bližali Cakovcu in to ji je

tudi rešilo življenje.

Nas pa so še vedno posamič klicali v kletki, kjer so imeli mučitelce. Z očmi smo se nemo poslovali od tovarišev. Spodaj so rablji zgrabili svojo žrtve. Morala sem počepniti, zvezali so me, da sem imela roke in noge skupaj, potem so me kot živ svetle obesili na kavelj ob steno. Ob dani so mi pritisnili električne žice. Paznik je zavrtel kolo električnega strojčka. Ko je vrtil kolo, si je žvižgal ali pel veselo popevko. Moje telo pa je vzdrgetalo, kakor da mi tisoč žic trga sleherno žilo v telesu. Na mah je poglano iz mene vodo in blato in kri. Sreč mi je odpovedalo, življenje je ugašalo...

Skušali so na različne načine zlomiti našo voljo. Ko so me zasliševali, so prignali še mojo mamo. Njena beda me je zabolela še huje od lastnih bolečin. A mama ni klenila, tudi takrat ne, ko me je videla tako izmučeno. Iz njenih oči ni bilo solze. Imela sem lepe dolge lase — v besu so me pograbili zanje, rabelj si jih je ovil okoli roke in bujal z mojo

glavo ob zid, medtem pa vpil: »Kje je Miško Kranjec? Kje je orožje?« V onemgolem srdu sem kričala: »Ne vem... ničesar ne vem!«

Mama je hotela rešiti mene, ker sem bila mlada. Govorila jim je: »Ona nič ne ve, ona je tako jezikava, da bi vse izbrbljala. Morala sem skrivati pred njo. Kar sem delala, sem sama delala, nanjo se nisem mogla zanesiti!«

Vzela je nase vso krivdo in je dosegla, da so me po petih tednih izpustili. Poslovali sva se v pisarni, pred stražo.

Ob tretji uri popoldne so mi odprli vrata jetnišnice. Bila sem prsta. To je bilo prve dni v marcu. Pred menoj je bilo 28 km dolga pot do doma. Bila je ena najtežjih poti v mojem življenju. V zaporu sem pustila mater. Ali jo bom še kdaj videla? Izmučena in sestradana sem komaj hodila. Padala sem v sneg in se mukoma dvigala. Po štirih sem se plazila naprej, da ne bi omagala in ostala v snegu. Bolj po rokah kakor po nogah sem proti jutru prišla domov...

Trideset kilometrov pred Münchenom smo obstali. Ostali smo na nekem travniku, potem pa so nas spravili v neke velike parne. Tri dni pred prihodom Američanov so nas razpustili. Zdal nas je čakala še pot nazaj — prehodili smo jo peš do Murske Sobotice...

tudi rešilo življenje.

Nas pa so še vedno posamič klicali v kletki, kjer so imeli mučitelce. Z očmi smo se nemo poslovali od tovarišev. Spodaj so rablji zgrabili svojo žrtve. Morala sem počepniti, zvezali so me, da sem imela roke in noge skupaj, potem so me kot živ svetle obesili na kavelj ob steno. Ob dani so mi pritisnili električne žice. Paznik je zavrtel kolo električnega strojčka. Ko je vrtil kolo, si je žvižgal ali pel veselo popevko. Moje telo pa je vzdrgetalo, kakor da mi tisoč žic trga sleherno žilo v telesu. Na mah je poglano iz mene vodo in blato in kri. Sreč mi je odpovedalo, življenje je ugašalo...

Skušali so na različne načine zlomiti našo voljo. Ko so me zasliševali, so prignali še mojo mamo. Njena beda me je zabolela še huje od lastnih bolečin. A mama ni klenila, tudi takrat ne, ko me je videla tako izmučeno. Iz njenih oči ni bilo solze. Imela sem lepe dolge lase — v besu so me pograbili zanje, rabelj si jih je ovil okoli roke in bujal z mojo

glavo ob zid, medtem pa vpil: »Kje je Miško Kranjec? Kje je orožje?« V onemgolem srdu sem kričala: »Ne vem... ničesar ne vem!«

Mama je hotela rešiti mene, ker sem bila mlada. Govorila jim je: »Ona nič ne ve, ona je tako jezikava, da bi vse izbrbljala. Morala sem skrivati pred njo. Kar sem delala, sem sama delala, nanjo se nisem mogla zanesiti!«

Vzela je nase vso krivdo in je dosegla, da so me po petih tednih izpustili. Poslovali sva se v pisarni, pred stražo.

Ob tretji uri popoldne so mi odprli vrata jetnišnice. Bila sem prsta. To je bilo prve dni v marcu. Pred menoj je bilo 28 km dolga pot do doma. Bila je ena najtežjih poti v mojem življenju. V zaporu sem pustila mater. Ali jo bom še kdaj videla? Izmučena in sestradana sem komaj hodila. Padala sem v sneg in se mukoma dvigala. Po štirih sem se plazila naprej, da ne bi omagala in ostala v snegu. Bolj po rokah kakor po nogah sem proti jutru prišla domov...

Trideset kilometrov pred Münchenom smo obstali. Ostali smo na nekem travniku, potem pa so nas spravili v neke velike parne. Tri dni pred prihodom Američanov so nas razpustili. Zdal nas je čakala še pot nazaj — prehodili smo jo peš do Murske Sobotice...

... in zopet mati

Ali hranite vsaj en blok trgovskega podjetja ZARJA, ki dokazuje nakup v vrednosti nad 500 din?

Žrebanje se bliža — trideset lepih nagrad bo kmalu razdeljenih!

ŠE JE ČAS!

Kupujte čim več pri ZARJI!

Zagotovite si čim več blokov z vrednostjo nakupa nad 500 din! Tako si zagotovite več možnosti, da boste med izžrebanimi! Le tako boste lahko deležni tudi več nagrad, ne samo ene! In nikar ne izgubite teh blokov, kajti vsak izgubljen blok je lahko tudi izgubljena nagrada!

Vsak blok Trgovskega podjetja

„ZARJA“ Ljutomer

Vam prinaša srečo!

Soboška KRONIKA

POROČILO O ROJSTVIH, POROKAH IN SMRTI od 17. junija do 8. julija 1959

Rodile so: Berta Rajnar iz Vešice, deklico; Marija Logen iz Rakičana, dečka; Jožefa Meolic iz Bakovec, deklico; Marija Cigan iz Krehlinov, deklico; Emilija Novak iz Sobote, deklico; Slava Cuk iz Ivanec, deklico; Vera Granfol iz Bakovec, dečka-dvojčka; Terezija Gomboš iz Salamenec, dečka; Bogomira Flaissinger z Hercegovščaka, deklico; Angela Pucko iz Bogojnice, dečka; Sarolta Siftar iz Markiševca, deklico; Marija Antalič iz Vešice, deklico; Hilda Kočar iz Matjaševca, dečka; Marija Pintarič iz Martjanec, deklico; Helena Kološa iz Andrejce, deklico; Marta Flisar iz Skakovec, deklico; Marija Kralj iz Mote, deklico; Emilija Gergorec iz Ilakovec, deklico; Katarina Mesarič iz Lipovec, deklico; Erika Banfi iz Vaneče, dečka; Regina Bagari iz Sobote, dečka; Marija Lang iz Nuskovec, dečka; Frida Zilavec iz Domajnice, deklico; Rozalija Gyura iz Gaberja, deklico; Marija Vogničič iz Korovec, dečka; Miroslava Sinko iz Serdice, deklico; Ceda Rihar iz Sobote, deklico; Marija Zelko iz Sobote, deklico; Terezija Perdjal iz Dokležovja, dečka; Eteka Nemet iz Genterovec, dečka; Marija Gomzi iz Dolgovaških gor, dečka; Katarina Lipič iz Tešanovec, dečka; Anica Luthar iz Sobote, deklico; Dragica Pestner iz Crnelavce, deklico; Justina Lopert iz Sotine, deklico; Gizela Smodiš iz Neradnovce, dečka; Vilma Perš iz Lončarovec, dečka; Elizabeta Horvat iz Kota, deklico; Helena Balažič iz Veržjeja, dečka; Marija Panker iz Satahovec, dečka; Fanika Gjurinč iz Sobote, dečka; Alojzija Temlin iz Ljubljane, dečka; Hedvika Antolin iz Izačkovec, dečka; Elizabeta Zemlič iz Sobote, dečka; Terezija Sobočan iz Lipe, deklico; Anica Sinko iz Serdice, dečka.

Poročili so se: Jožef Hari, mesarski pomočnik iz Sobote in Helena Lutar, uslužbenka iz Sobote; Evgen Cer, tapetnik iz Sobote in Marija Vrbljak, šivilja konfekcije iz Rakičana; Jožef Bantaša, gradbeni delavec iz Bakovec in Marija Cergelj, poljedelka iz Bakovec; Alojz Zorec, uslužbenec iz Sobote in Darinka Skalar, uslužbenka iz Sobote; Jožef Semen, podoficer iz Splita in Katarina Flegar, šivilja konfekcije iz Sobote; Alojz Lebar, krojaški pomočnik iz Sobote in Frančiška Bolkovič, šivilja iz Rakičana; Anton Gregor, strojni ključavničar iz Sobote in Veronika Šutja, natakarična iz Sobote; Nikola Kostović, upokojeni oficir iz Sobote in Marija Fujs, delavka iz Sobote; Koloman Ružič, poljedelec iz Satahovec in Terezija Matuš, poljedelka iz Norsinec.

Umrlj so: Ana Lenčar, poljedelka iz Crnelavce, stara 66 let; Marko Pavlič, uslužbenec iz Sobote, star 55 let; Marijeta Madaras, poljedelka iz Centibe, stara 34 let; Helena Bokan, poljedelka iz Sobote, stara 49 let;

NAKNADNI RAZPIS ZA VPIS NA UČITELJSKE

Solski odbor učiteljskega v Murski Soboti sporoča, da se za šolsko leto 1959/60 lahko vpiše v prvi letnik učiteljskega še manjše število učencev, odvisno od števila ponavljalcev.

Interesenti naj vložijo prijave do 26. avgusta tajništvu učiteljskega na gimnaziji (s 30 din državne in 20 din občinske takse). Prijavi naj priložijo:

1. Spričevalo o uspešno končani šolski obveznosti.
 2. Rojstni list.
 3. Mnenje šole, kjer je prijavljenec dokončal osmi razred, o njegovih možnostih in nagnjenjih.
 4. Morebitno priporočilo Zveze borcev, organov za socialno skrbstvo, gospodarskih in družbenih organizacij.
- Prijavitelj naj se javi v gimnaziji 2. septembra ob 8. uri. Po preizkušnji posluha bo zdravniški pregled. Ta dan ob isti uri naj se javijo tudi junija pogojno sprejeti, ki bodo še zainteresirani na vpisu.

Za gimnazijo verjetno ne bo naknadnega razpisa, ker je že dovolj sprejetih; naknadni razpis bo samo v primeru, če se Svet za šolsko OLO odloči, da odpre vzporednico prvega razreda.

Murska Sobota, 5. julija 1959.

Ravnateljstvo gimnazije in učiteljskega

RADIO M. SOBOTA

SPORED
RELEJNE RADIJSKE POSTAJE
Murska Sobota

Cetrtek, 9. julija 1959:
ob 17.00 Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.45 »Zeleli ste, poslušajte«.

Nedelja, 12. julija 1959:
ob 12.00 Pogovor z volivci, lokalna poročila in reklame;
ob 12.15 »Zeleli ste, poslušajte«;
ob 13.45 Oddaja v madžarskem jeziku.

Torek, 14. julija 1959:
ob 17.00 Lokalna poročila, obvestila in reklame;
ob 17.40 Oddaja v madžarskem jeziku.

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 05.00 do 08.05 ure in od 18.00 do 20.05 ure.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI v Murski Soboti od 22. do 27. junija 1959

Ludvik Perš iz Puconec, tretjič; Evgen Horvat iz Crnelavce, tretjič; Stefan Kumin iz Kupšincev; Stefan Kumin iz Kupšincev; Koloman Kuplen iz Prosečke vasi, tretjič; Leopold Baranja iz Gornjih Crncev, tretjič; Ivan Stanko iz Goraje Bistrice, drugič; Matija Tkalec iz Gornje Bistrice; Katarina Ritlop iz G. Bistrice, tretjič; Marija Vrbanjšek iz Borec pri Ljutomeru, četrtič; Barbara Unger iz Dolgovaških gor, drugič; Emilija Ritter iz Dolgovaških gor; Rozalija Banutai iz Dolge vasi; Rozalija Banutai iz Dolge vasi; Katarina Dragišič, Katarina Kepe, Marija Genc, Marija Rožman, Josip Banutai, Franc Molnar in Julij Verž, vsi iz Dolge vasi.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje Transfuzijska postaja Murska Sobota.

od 29. junija do 4. julija 1959

Alojz Rituper, petič, iz Murske Sobote; Ivan Horvat iz Murske Sobote; Jožef Kolman, četrtič, iz Petanjec; Jožef Pauk, četrtič, iz Velike Polane; Terezija Crnjavič, tretjič, iz Gradišča; Emilija Raščan, Elizabeta Rodi, Marija Horvat, Katarina Sabo, Helena Vidak, Matilda Ivanji, Gizela Flisar, vsi iz Lendave; Stefan Bažika, Helena Bažika, Anica Magdič, vsi iz Dolgovaških gor; Marija Lazar iz Lendavskih gor; Gizela Gazdag iz Dolge vasi.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje Transfuzijska postaja Murska Sobota.

OBJAVA

V mesecu aprilu 1959 je bila najdena v Ljutomeru, na Starem trgu 4 moška ročna ura, okrogla, znamke »Jowissa«, 15 rubis, švicarska z arabskimi fluorescenčnimi številkami, gornji okvir rumene barve. Oškodovanec naj se javi na TNZ Murska Sobota.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 10. julija — Amalija Sobota, 11. julija — Olga Nedelja, 12. julija — Mohor Ponedeljek, 13. julija — Dragan Torek, 14. julija — Borat Sreda, 15. julija — Vlado Cetrtek, 16. julija — Karmen

MURSKA SOBOTA — od 10. do 12. julija ameriški barvni cinemascope film: »Osvajalec-Džingiskan«; od 14. do 16. julija madžarski film: »Vrtljak«.

GORNJA RADGONA — 11. in 12. julija ameriški film: »Spjionski lov«; 15. in 16. julija francoski film: »Juliette. Redne kinopredstave vsako sredo, cetrtek in soboto ob 20. uri in ob nedeljah ob 17.30 in 20. uri.

LEDAVA — 10. in 12. julija češki film: »Glasba iz Marsa«; 14. in 15. julija poljski film: »Klobuk gospoda Anaotola«.

LJUTOMER — 11. in 12. julija ameriški barvni film: »Do pekla in nazaj«; 15. in 16. julija italijanski film: »Potepuh«.

KRIZEVCI PRI LJUT. — 11. in 12. julija japonski film: »Sedem Samurajev«; 15. julija francoski film: »Dnevnik majorja Thompsona«.

SLATINA RADENCI — 12. in 13. julija ameriški barvni film: »Nepozabna pesem«; 16. julija ameriški film: »Padli angeli«.

VERŽE — 11. in 12. julija ameriški barvni film: »Pekel izpod ničle«; 15. julija ameriški film: »Po sledi ubijalca«.

CEPINCI — 12. julija barvni film: »Robertac«.

VELIKA POLANA — 11. in 12. julija ameriški film: »Svetlost ljubezni«.

GRAD — 12. julija francoski film: »Na smrt obsojeni je pobežnil«.

VIDEM OB SCAVNICI — 11. in 12. julija sovjetski barvni film: »Pedagoška poema«.

DRAZBENI OKLIC

Dne 16. septembra 1959 ob 8. uri bo pri tem sodišču v sobi št. 24 dražba nepremičnine zavezane stranke Anice Zidar, roj. Slemenšek iz Murske Sobote, Lendavska c. 57, par. št. 115, stavbišče s stanovanjsko hišo, vl. št. 382 k.o. Murska Sobota. Cen. vrednost je 1.073.250 din najmanjši; ponudke 536.625 din, varščine pa 107.325 din.

M. Sobota, dne 5. jul 1959.

Okrajno sodišče
M. Sobota

Dvoletna vinarsko-sadljarska šola v Ljutomeru

razpisuje

sprejem učencev v prvi in drugi letnik te šole v šolskem letu 1959/60

Pogoji za sprejem so:

a) v prvi letnik:

1. uspešno dovršen najmanj 6 razredov osnovne šole ali naziv polkvalificiranega vinogradničarja ali sadljarskega delavca.
2. starost vsaj 16 let in primerna telesna razvitost.

b) v drugi letnik:

1. uspešno dovršeni I. razred vinarsko-sadljarske šole ali I. razred splošne kmetijske šole s tem, da se opravi sprejemni izpit iz vinogradništva in sadjarstva.

Gojenci stanujejo v šolskem internatu. Vzdrževalnina v času dveletnega šolanja znaša v času od septembra do 1. marca (teoretični pouk) 5000 din mesečno, nato je od 1. marca do 15. decembra (celodnevni praktični pouk) mogoče z nagrado od praktičnega dela v celoti kriti stroške vzdrževalnine. V času od 15. decembra do 1. marca so letne počitnice in v zaključni dobi drugega letnika, t.j. od marca do konca junija znaša vzdrževalnina v internatu zopet 5000 din mesečno (teoretični pouk). Učenci si lahko preskrbijo za plačilo stroškov vzdrževalnine štipendije KZ. kmetijskega gospodarstva ali kakšnega drugega podjetja odnosno ustanove in eventualno otroške doklade.

Za vpis je potrebno:

1. prošnja, kolkovana z državnim kolekom 30 din;
 2. izpisek iz matične knjige;
 3. zadnje šolsko spričevalo;
 4. zdravniško spričevalo;
 5. obveznost o plačevanju vzdrževalnine odnosno štipendije.
- Učenci si pridobijo naziv kvalificiranega delavca-vinogradnika in sadjarja in polkvalificiranega traktorista.

Rok vpisa je do 15. avgusta, pouk pa prične 5. septembra 1959.

Proizvajalcem žitaric!

Obveščamo kmetijske proizvajalce, da odkupujemo žitarice vseh vrst po dnevnih cenah. Žitarice odkupujemo po kmetijskih zadrugah, zato se za vsa potrebna pojasnila obračajte na zadrugo svojega območja!

»MLIN IN TESTENINE«

pooblaščenno podjetje za odkup žitaric in odkup ter prodajo mlevskih izdelkov
Maribor

Bojan Sinko: MRLIČ V AVTU

35

Smatram pa za potrebno, da vas opozorim na besede uglednega francoskega fizika Charlesa Martina, ki je posvaril svet na nevarnost poskusov z atomskimi bombami. Po njegovem mnenju bi lahko taki poskusi povzročili velike vremenske katastrofe in resno škodo življenju na zemlji. Meni, da so atomski poizkusi v zadnji letih povzročili »kaotične padavine«. Eksplozije vodikove bombe pa bi mogle postati nevarne tudi za prihodnje generacije, ker se pri eksploziji sproščena radioaktivnost lahko zbira in deluje na dednost. V jugovzhodnem Pacifiku so našli močno deformirane ribe, pravijo pa tudi, da je atomsko izžarjevanje vplivalo celo na konjerejo v Avstraliji. S svojimi izjavami pa Martin nasprotuje vremenoslavcem, ki so pred kratkim na nekem svojem zasedanju izjavili, da eksplozije vodikovih bomb ne morejo vplivati na vreme, ker se v naravi večkrat sproščajo še večji naboji, tako na primer pri nevihtah. Končno je Martin izrazil bojazan, da bi lahko prah, ki se pri atomskih eksplozijah dvigne v zrak, zakril zemljo pred sončnimi žarki, kakor se je to že večkrat zgodilo pri velikih vulkanskih izbruhih.

»In kaj menite vi o tem? Ali eksplozije vodikovih bomb vplivajo na vreme in podnebje ali ne?« je vprašal britanskega znanstvenika Maxwell.

»Nisem vremenoslovec,« je po kratkem oklevanju izjavil vprašani, »toda navzlic temu sem se precej razmišljal o tem vprašanju. Najrazličnejši strokovnjaki že dalj časa pobijajo govorice, ki so se pojavile med ljudmi, da poskusi z atomskimi in vodikovimi bombami vplivajo na podnebje in da so leti vzrok nenavadnemu mrazu in padavinam. Kar zadeva mene, bi lahko dejal, da se skoraj popolnoma strinjam z mnenjem japonskega znanstvenika-vremenoslavca prof. Hibzoshija Arakija, šefa oddelka vremenoslavskega inštituta pri japonskem ministru za transport. Ta je izjavil, da termonuklearni eksperimenti, ki so jih delale ZDA na Bikinih, lahko povzročijo velike podnebne spremembe, zlasti val mraza izven sezone, ki povzroča znatno škodo pridelkom. Japonski znanstvenik trdi, da imajo atomske eksplozije nekaj podobnosti z bruhanjem vulkanov in da neznatne celice prahu, ki nastanejo zaradi termonuklearnih eksplozij v stratosferi, povzročijo nenaden padec temperature. Prof. Hibzoshij Araki navaja kot dokaz svojim trditvam, da so vulkanski izbruhi na Japonskem v letih 1883 in 1902 povzročili velike podnebne spremembe in ogromno škodo pridelkom.«

»Tudi jaz menim tako,« je rekel Maxwell, medtem ko so se ostali hočes-nočes morali strinjati z obema znanstvenikoma, ker jim je bilo doslej vse, kar so slišali od njiju, španska vas.

Toda Onič je bil izjema. Takoj je pokazal, da le ni popoln nevedec. »Sir,« je dejal, »pod pojmom atomska energija razumem mendo moč, ki bi jo bilo mogoče sprostiti iz atomov in uporabljati tako, da bi nam gnala stroje, podobno kot danes elektrika, premog, nafta itd. Kakšna bo ta atomska energija, ki se obeta in ki smo jo že dobili s cepljenjem uranovih atomov v atomskem reaktorju, kot sem nekje bral?«

»V bistvu nič drugega kot toplota. Le namesto, da bi nam to toploto posredoval premog ali nafta, nam jo daje cepitev atoma, kar danes ni več nobena tajnost. Poudariti moram, da bomo to energijo lahko uporabili samo kot toploto. Z njo bomo segreli vodo in dobili paro, ki bo gnala turbine, električne generatorje in podobno, vse prav tako, kot daje danes premog toploto parnemu stroju kotla v lokomotivi.«

»Če ni že v namenu in načinu porabe nobene razlike, kakšna je potem prednost te atomske energije?« je ponovno vprašal Onič.

»Predvsem gre za prištednjo na teži, kar pomeni poenostavitev vsega dovajanja energetskih sredstev. Stvar je popolnoma enostavna! Če bi se namreč razcepili vsi atomi, ki jih vsebuje kilogram urana, bi dobili toliko toplote, kot če bi zgorelo pet milijonov kilogramov premoga.«

»Torej bo človeštvo z atomsko energijo odpravilo premog, nafto in vsa ostala goriva?«

Vaš radio bo več vreden kot nov, ko vam vanj vgradimo majhen aparat za sprejem UKW valov. O podrobnostih Vas poučimo v Radio in finomehanični delavnici

»RAFIMUS« MURSKA SOBOTA

»Atomska energija ne bo naenkrat odpravila premoga, nafte in vseh ostalih goriv, kot menijo nepoučeni ljudje, ampak jih bo lahko le tu in tam nadomestila. Gotovo jo bodo najprej uporabili tam, kamor bi težko spravili velike količine drugih goriv, kamor pa bi transport nekaj kilogramov urana ali plutonija ne bil noben problem, na primer oba zemeljska tečaja, Sahara itd.«

»Sedaj pa res ne vem, zakaj se je očka tako gnal zaradi miroljubne uporabe atomske energije?« je pripomnila Syl in začudeno uprla svoje omamne oči v Maxwella.

»Je pa druga stvar,« je odgovoril ta, »zaradi katere ima atomska energija večjo bodočnost. To je: najbrž bomo že v sto letih popolnoma izčrpali ležišča premoga, vso zemeljsko nafto pa še prej. Tudi zaloge »belega premoga« bodo v Ameriki, v Srednji in Zahodni Evropi do kraja izkoristili v približno četrto stoletju in bodo tako nekatere države že v najkrajšem času brez novih hidrocentral.«

»In kako je z zalogami urana?« je vprašal Berry.

Na to vprašanje je Sir G. T. odgovoril: »Geologi sodijo, da odpade na tono zemeljske skorje štiri grame urana in približno prav toliko torija. Če bi vzeli torej petnajst kilometrov debelo vrhno plast skorje našega planeta, bi vse zaloge urana nanesele okrog sto milijonov ton. To je nedvomno fantastična številka. Toda, gospoda, takoj vas moram na nekaj opozoriti. Vprašanje namreč, kako bi bilo mogoče spraviti teh sto milijonov ton na površino? Pri tem ni glavna težava globina petnajst kilometrov, ampak predvsem to, da je uran bolj razširjen kot zlato ali srebro, da pa je običajno tudi v manjših količinah in da so velika nahajališča, ki jih je moč takoj izkoristiti, izredno redka. Razen tega je še neka druga neprijetnost, ki je tehničnega pomena, tako da bi po računih geologov znašale vse rezerve uporabnega urana samo kakšnih deset do trideset tisoč ton. Če vzamemo, da znašajo zemeljske potrebe po energiji letno več tisoč milijard kilovatnih ur, bi torej naša zaloga urana pri letni potrošnji sto do stopeneset ton trajala le malo časa. Zato ni čudno, če trdijo danes znani fiziki, da bomo že v nekaj stoletjih izčrpali vse atomske zaloge in da se bomo morali potem obrniti še k zadnjemu sredstvu: našemu soncu.«

»Ta je pa bosa, gospod!« je nenadoma vzkljnil Barrymore in z rahlim zvižgom prekinil govornika. »Pomislite vendar, kje je zemlja in kje je sonce. In če se bo kdo hotel približati soncu, ga bo doletela še hujsa usoda kot Ikarusa...«

»Prav nič se niste zmotili, moj dragi,« je z nasmehom na ustnicah povsem mirno odgovoril znanstvenik. »Nehote ste zadel. Ali se niste kot otrok nikoli igrali s povečevalnim steklom? Ali vas niso zabavali sončni žarki, ki ste jih osredotočili na listu papirja, ko ste čakali, da se papir vname? Pomislite, kaj bi se zgodilo nekega dne, če bi znanost uspela uporabiti to načelo v razmerah globusa?! Dovolj je, da si zamislim mehanizem, ki bi sončne žarke maksimalno osredotočil na del zemeljske krogle z namenom, da enostavno zgori. Rezultati bi bili več kot senzacionalni. Toda če bi lahko na ta način izkoristili sončne žarke, ne bi bilo potrebno, da bi se jih posluževali samo v uničevalne namene. Lahko bi človeštvu zelo koristili s tem, da bi spreminjali podnebne pogoje, da bi, recimo, ogreli polarne kraje, da bi raztopili led... Lahko pa bi ta način uporabili tudi v uničevalne namene, da bi požgali New York ali Moskvo, London, Pariz, Berlin...«

Rezek zvižg je ponovno prekinil znanstvenika. Bil je spet Barrymore, ki ni mogel v sebi premagati mladostnih razvad.

Pobuda okrajnega sindikalnega sveta ni več glas vpijočega v puščavi STARA MISELNOST NA UMIKU

Včasih so odhajali na oddih le tisti, ki ga niso bili niti potrebni. Uživali so ob morju, se hladili na planinah in zato še danes nekateri menijo, da je oddih — razkošje. Seveda so taku mnenja krepko zgrešena. Oddih je potreben siehernemu delovnemu človeku in naša družba nudi široke možnosti oddiha ob morju, na planinah in drugih. Te možnosti je treba kajpak izkoristiti, vendar kaže, da v Pomurju za to še nimamo dovolj posluha.

Tisti, ki sta jim njivica in kravica več od dela in zaslužka v tovarni, podjetju in drugih delovnih, so zlasti minula leta odhajali na dopust takrat, ko je bilo treba doma

Viden napredek pri organizaciji letnega oddiha v Pomurju — Ni oddiha med njivico in kravico — Nezorana ledina zaradi nepremaganih predsodkov — K spremembi stare miselnosti bodo lahko pripomogle tudi nove stanovanjske skupnosti

žeti kositi, orati, opraviti koline ali kaj podobnega. Sedaj, ko naša področja dopuste redno planirajo, je stvar nekoliko drugačna, vendar to še ne pomeni, da so vsi delovni ljudje Pomurja že videli potrebo po resničnem letnem oddihu iz zdravstvenih in drugih ozirih. Pri nespornem delavcu nikoli ne smemo upati na povečano storilnost, tudi pri najbolj pridnem ne. Gre torej za spremembo miselnosti, ki je družbeno zelo koristna.

no spremembo miselnosti v kolektivno. Dnevni pension na morju in na Pohorju (500 din) gotovo ni drag. Nekaj prispeva tudi sindikat in gotovo bo prihodnje leto zanimanje za letovanje še večje. Doslej so letovale štiri izmene in v tovarni že opažajo napredek v storilnosti.

V ostalih soboških kolektivih za zdaj še zastajajo. Posamezniki bodo odšli sicer v Baško, ostali pa bodo prebili oddih doma ali pri znanih in sorodnikih. Ne bi bilo napak, če bi v prihodnosti manjši soboški kolektivi kaj več storili za resničen oddih svojih zaposlenih in najeli skupen dom za oddih ob morju, na Pohorju ali kjerkoli. Na ta način bi pobuda in zgled OSS Murska Sobota zaletela na plodna tla.

BELE VRANE V LJUTOMERU IN RADGONI

V Ljutomeru menijo, da je razpis za letovanje v Baški za letos že mal-

mi deli po znanem reku »stara navada — železna srajca, medtem ko sindikalne podružnice Vinogradniškega posestva Radgona prirejajo običajne večdnevne krožne vožnje na morje.

V glavnem velja za vse večje centre v Pomurju: nezorana ledina. Napredek je viden, vendar opažajo povsod, da so uslužbenci bolj dovzetni za pravilno in ceneno organizacijo letnega oddiha kot delavci. Nobenega dvoma ni, da slednji najbolj potrebujejo resničnega letnega oddiha in počitka, kar zahtevajo že njihovi napori na delovnih mestih. K spremembi značilne stare miselnosti bodo lahko mnogo pripomogle tudi nove stanovanjske skupnosti. V nasprotnem primeru bodo ostali naporni sindikati osamljeni, zlasti tam, kjer v upravnih podjetjih ne najdejo dovolj razumevanja in pomoči.

B. Sinko

MALI INTERVJU

Ko sem pred kratkim obiskal pletarski tečaj v Ljutomeru, mi je to. Korošec rade volje razkazal izdelke, ki pod spretnimi prsti bodočih pletarjev hitro dobivajo pravo obliko.

Marijo Hanžekovič sem iz tam pletli le koše, medtem ko tu pletemo tudi boljše predmete, ki pa mi tudi ne delajo posebnih težav.

»Kam pa nameravate po tečaju?«

»V Zavodu za zaposlovanje invalidov so mi obljubili stal-

Urne in večje so roke pletil in kakovostni so njihovi izdelki

bral za razgovor čisto slučajno ter mi je nekoliko v zadregi povedala, da je doma v Kokoričih.

»Zakaj ste se odločili ravno za pletarstvo?« sem jo vprašal. »Pletarstvo zame ni nič novega, ker sem bila nekaj časa že zaposlena, vendar pa smo

no zaposlitev, čeravno nisem invalid.«

Marija mi je nato še zaupala, da imajo doma sicer posesto, vendar pa bi težko izhajala, zato bi se rada osamosvojila in prišla do zaslužka, ki je tu baje zelo ugoden.

J. Stolnik

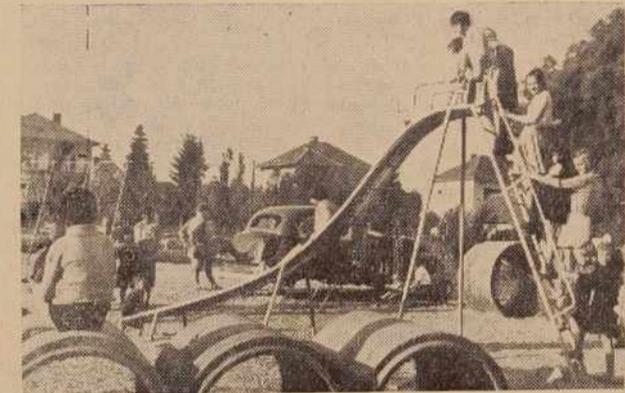
Veliko zanimanje med belimi rudarji

Res je, da se je ta miselnost spreminjala vse od osvoboditve naprej, res pa je tudi, da se ni vselej spreminjala tako, kot bi bilo treba. Vzemimo samo primer lendavske Nafta. Prva leta, ko so imeli beli rudarji možnost brezplačnega oddiha, so jih odklanjali, kar ni bilo prav. Razveseljivo in spodbudno pa je dejstvo, da je danes več prijav za oddih v domu Nafta, kot jih leta v eni etapi lahko sprejme. Prijav bi bilo letos še več, pravijo, saj je Crikvenica znano letovišče, če ne bi imeli nekateri člani kolektiva (tako vsaj trdijo) slabih izkušenj z lanske Baške. Vsekakor je letos med belimi rudarji veliko zanimanje za letovanje v Crikvenici, saj številno prijav presega dejansko zmogljivost. Dnevni pension je po 550 din, kar nikakor ni drago. Tako ceneni oddih omogoča tudi sindikat s svojo pomočjo.

Tudi med ostalimi lendavskimi delavci je vedno več zanimanja za letni oddih. Neki delavec, ki je bil lani s 4-člansko družino ob morju, je po vrtni nadvušni izjavil, da bo šel na morje vsako leto. Njegovemu zgledu bi jih že letos sledilo nedvomno še več, če bi bilo v manjših podjetjih letovanje organizirano tako kot pri Nafti.

Veliko je seveda storila komisija za oddih pri Okrajnem sindikalnem svetu Murska Sobota, ko je organizirala ceneno letovanje za delovne

ljudi Pomurja v Baški. Po lanskih izkušnjah bo letos letovanje nedvomno še bolj uspelo, žal pa se te ugodnosti delavci še ne poslužujejo v zadostni meri. Mnogi bodo še morali premagati predsodke, da je 3500 din za desetdnevno letovanje predrago za delavčev zaslužek. To vsoto

Tudi za mladi rod vztrajno skrbimo. Soboški malčki so nedavno dobili svoje igrišče ob parku

si lahko v enem letu prav vsak prišteje, zlasti pa takrat, ko uvidi vsestranske koristi letnega oddiha. Oddih pri delu na krpi lastne zemlje ali pomoč sosedu pri poljskih delih — to res ni noben oddih.

ce prepozen, česar pa ni kriva komisija za oddih pri OSS. Kaže, da bodo posamezniki letos izkoristili nekaj dnevnih oddih ob morju ali na planinah, kaj več pa ne pride v poštev, ker večino veže tistih nekaj arov zemlje. Vendar upajo v Ljutomeru, da se bodo pristojni v bližnji prihodnosti porazgovorili o tem, da bi uredili nekeje stalno mesto oddiha za delovne ljudi iz vse občine.

V radgonski občini je slika podobna. Organiziran oddih ima le slatinsko podjetje, kjer bodo sprejeli nekaj »gostov« iz drugih kolektivov. Kaže, da bodo odšli nekateri iz družinami tudi v Baško. Večina bo ostala doma in se spoprijela s poljski-

Nov duh v soboški „Muri“

V tovarni perila »Mura« so glede tega že mnogo na boljšem. Vsekakor drži, da so storili že lep korak naprej in tako prehiteli vse ostale kolektive v Murski Soboti. Za lani je bilo 45 delavk (skupno z ostalimi člani kolektiva) na oddihu v Baški in vrnilo se se zadovoljne. Letos ima

»Mura« svoj dom oddiha v Crikvenici. Tu se bo do konca sezone zvrstilo v desetdnevnih izmenah 140 delavk in ostalih. 22 jih bo odšlo na Pohorje. Če k temu dodamo še ostale, ki si bodo odpočili doma ali pri znanih v raznih krajih domovine, lahko ugotovimo dokajšnjo in ugod-

Prihodnje leto: Začetek gradnje sladkorne tovarne v Ormožu

Zvedelo se je, da je predsednik GZZ Slovenije Jože Ingolič pred nedavnim izjavil, da bodo tovarno sladkorne v Ormožu začeli graditi leta 1960. Kot predvidevajo, bo tovarna zgrajena leta 1962, obratovati pa bo začela leta 1963 z letno zmogljivostjo 15.000 vagonov sladkorne pese. Za takšno količino surovine je potrebno razširiti po izvaji tov. Ingolič proizvodnjo sladkorne pese na 4000 ha v letu 1962, kot to predvideva republiški perspektivni plan.

Vse to kaže, da čakajo kmetijske zadruge, poslovne zveze in kmetijska gospodarstva v

Pomurju in na Dravskem polju resne naloge, zlasti kar zadeva uvajanje sodobnih proizvodnih postopkov v pridelovanju sladkorne pese. Pridelovanje sladkorne pese bo zlasti v Pomurju ne samo reševalo vprašanje delovne sile, — saj sodi sladkorna pesa v vrsto tistih intenzivnih kultur, ki kljub najvišji stopnji mehanizacije zahtevajo vendarle precej fizične delovne sile, — temveč tudi omogočilo večji dohodek z enega hektarja zemlje. Ta dohodek pa se bo še povečal z živinorejo, saj bo proizvodnja pese poleg dohodka za prodano peso dajala še izdatne količine voluminozne

krme, kot je pesno listje in pesne glave, tovarna pa bo vračala živinorej suhe in sveže pesne rezance.

Ljudje, pustite jih!

Letos se vse pogosteje pojavljajo primeri, da ljudje lovijo mlade srne, ki še niso sposobne za bežanje. Doma jih nato hranijo z mlekom, obenem pa služijo njihovim otrokom za igračko.

Lovci se v tem primeru upravičeno jezijo, saj taka srna ob nepravilni prehrani in prepogostem prijemanju navadno pogine.

POMURSKA KRONIKA

1. julija je bil v jutranjih urah najden v mlaki pri železniški postaji 61-letni utopljenec — Franc Kopin iz Murske Sobotice. Kot so ugotovili, se potem, ko je padel v vodo, zaradi onemoglosti več ni mogel rešiti.

1. julija je bil v Dolgovaških gorah pri Lendavi najden običenec. Kmalu nato so ugotovili, da je običenec 59-letni Anton Zver iz Mostja.

5. julija so prepeljali v soboško bolnišnico Ludvika Podleska iz Varče vasi, ki je bil med prelepom v Borecih zaboden z nožem.

Množično patroljno tekmovanje v Soboti

Zadnjo soboto dopoldne je bilo v Soboti patrolno tekmovanje v počasitev Dneva borca. Tekmovanje je bilo bolj množično kot lansko, saj je skupno sodelovalo 51 ekip s 111 tekmovalci: tekači-pionirji, odraslimi tekači, motoristi, mopedisti in kolesarji, ki so morali prevoziti ali preteči določeno progo in na njej pokazati tudi svoje strelske veščine.

Med pionirskimi skupinami tekačev je zmagalo II. moštvo Rakičana, med ekipami odraslih tekačev SD »Lovec« iz Kroga, med ekipami motoristov SD »Graničar« iz Čankove, med ekipami mopedistov SD »Zdravni« iz Sobotice. Najboljši rezultat dneva v streljanju je dosegla v svoji skupini drugoplasirana ekipa SD »Graničar« iz Sobotice (Ivan Kavaš, Koloman Šiflar in Ludvik Flisar) s 64 krogi od 150 možnih.

Tudi letošnji, že tradicionalni patrolni tek je organiziral občinski strelski odbor pod pokroviteljstvom Obč. ZB M. Sobotice. Organizacija tekmovalca je bila dobra, kljub nekaterim manjšim pomanjkljivostim na progah, a sama prireditelj je po uspehu in predvsem po množičnosti preseglja pričakovanja, kar je prav gotovo najvažnejše in hkrati najlepše priznanje organizatorjem. S. K.

Tekmovanje kolesarjev in mopedistov Nafta v Lendavi

Ob Dnevu rudarjev so bile v Lendavi, kot poročamo na drugem meslu ljudi kolesarske dirke in tekmovanje mopedistov. V počasni dirki kolesarjev je zmagal Stefan Verež, drugi je bil Karel Kološa, tretji Anton Irgolič. Hitrost na dirka — 8,7 km — 5 udeležencev: 1. Anton Pucko 16:37, 2.

Ladislav Palfi 16:49, 5. Stefan Palfi, 4. Tomaž Galič, 5. Bela Habachi. Mopedi — ista proga — 6 udeležencev: 1. Karel Kološa 11:25, 2. Karel Stihc 12:15, 3. Stefan Volf 12:38, 4. Anton Gerencner 13:46, 5. Varga 14:19. Najboljši čas je dosegel izven konkurence Anton Gerencner 10:50.

Soboški filmski barometer

OSVAJALEC

Tokrat se nam obeta na filmskem platnu velik spektakl. Tako moramo zapisati, če se hočemo skromno poslužiti filmskega strokovnega izrazoslovja. S tem pa še ni rečeno, da pomeni »Osvajalec« hkrati tudi velik dogodek v umetniškem smislu besede. Bodiimo odkriti, tudi v tem primeru je doživela umetnost veliko izdajo in niti »velika trojka« John Wayne, Susan Hayward in Pedro Armendariz je ni mogla rešiti iz zagate, v katero so jo spravili producent in scenarist ter režiser. Vsekakor pa je zgodba o velikem osvajalcu Džingiskanu in njegovih krvavih pohodih dovolj zanimiva na povrtvarjalec zgodovine, ki pa so tokrat naredili donosen posel.

Ko je John Wayne pred leti osebno prisostvoval evropski premieri

tega filma v Parizu, je naletel na veliko zanimanje občinstva. Zal pa doslej še nihče ni poročal, ali je to zanimanje veljalo njemu osebno ali filmu. Sedbo o tem si bo moralo ustvariti soboško filmsko občinstvo samo.

VRTILJAK

Za spremembo še madžarski umetniški film, ki je pred leti na festivalu v Cannesu doživel zelo lep sprejem. Režiser Zoltan Fabri nam je pripravil film o ljubezenski dram, ki se dogaja v današnji Madžarski. Ker je film vendarle madžarski, seveda ne gre brez čustvenega vzdušja in izbruhov, med vsem tem pa je kljub temu dovolj mesta za veseli smeh, pesmi in opojni vrvež prazničnega dne. Režiserju je uspelo ustvariti v filmu takšno raz-

položje, da veseli sejmški vrvež ne zajame samo mlado Mariko in njenega izvoljenca, temveč prevzame tudi gledalce v dvorani. In ko že kaže, da se bo vse slabo končalo, se mlada izvoljenca navzlic vsemu naposed le najmeta.

Dovolj pove o tem filmu že sam naslov, k njegovemu uspehu pa je poleg režiserja največ pripomogla prikupna Mari Torocsek.

-bš-

Na poti do Lune

Nadaljevanje

Potovanje v vesolju ima probleme kot vsako drugo potovanje brez potokazov. Pri takem potovanju pride v poštev pojem »navigacije«. Na morju, kjer je vseposod samo voda in ni nobenega drugega predmeta, po katerem bi se ljudje lahko orientirali, odražajo ljudje smer plovbe po geografski dolžini in geografski širini, kar je dokaj preprost račun, ki ne zahteva mnogo znanja in izrednih sposobnosti. Tako je zategadelj, ker so razdalje na Zemlji vedno stalne, kadar gre za določene kraje. Povsem drugače pa je v vesolju: tam nimamo opraviti le s dvema dimenzijama, temveč s tremi prostorskimimi dimenzijami in še z časovno dimenzijo. Na poti v vesolje moramo namreč vedno imeti v mislih dejstvo, da se ne moremo izgubiti levo ali desno temveč tudi v globino ali višino, čeprav ti pojmi izgubijo svoj smisel v brezbreznožnosti vesolja. Seveda samo za vsemirske potnike, ki ne nadzorujejo svojega potovanja z očesom človeka z Zemlje. Razen tega pa je zelo pomemben čas. S tem faktorjem je potrebno vedno računati, kajti v vesolju in vse giblje in nobeno vsemirsko telo ni vedno tam, kjer je bilo — v vedno sorazmerno enaki oddaljenosti — kot je to primer z dvema otokoma giblje okrog Sonca s hitrostjo 107.000 km na uro, Mars s hitrostjo 86.000 km na uro, a Venera celo s hitrostjo 126.000 km na uro. Prav tako kot so različne hitrosti planetov na njihovi poti okrog Sonca, so tudi oddaljenosti planetov od Sonca različne.

Na poti do drugih planetov bo torej potrebno računati predvsem s časom! Najprej je treba računati s tem, kje je ob določenem času Zemlja v odnosu na ostale planete, potem z dobo potovanja v vesolje, kajti če je kaj narobe s hitrostjo potovanja in smerjo potovanja, ki lahko vesoljnimi potnikom ukrade nekaj dragocenih trenutkov, ki jih zahteva vsaka korektura smeri potovanja (a tre-

nutki se hitro nakopičijo v ure), potem se prav lahko zgodi, da cilj potovanja, določen planet — kratkomočno uide. Zaradi tega bodo morale imeti medplanetarne ladje tudi nekaj rezervnega goriva za usmerjanje v levo, v desno, navzdol, navzgor, za pospeševanje in zaviranje. To bo potrebno zaradi pravilnega potovanja, ki bo usmerjeno najbrž kar z Zemlje, morebiti pa tudi z medplanetarne ladje same.

Vsekakor bo prva stopnja potovanja pot z Zemlje na pot umetnega satelita. V tej stopnji poleta bo medplanetarna ladja potovala še vedno s hitrostjo Zemlje okrog Sonca. Potem bo z majhnim pospeškom postala medplanetarna ladja umetni satelit, seveda šele tedaj bo mogoče doseči srečanje z miniaturnega umetnega planeta z nekim planetom, ki ga človek želi doseči. Toda preden bo mogoče misliti na uspešno potovanje, bo potrebno čakati mesece in morda tudi leta na najboljšo razvrstitev planetov, ki bo omogočila najkrajšo in najbolj uspešno pot. Seveda je mogoče računati tudi s povsem ravno potjo na nek planet. V tem primeru gre za balistični postopek, za izstrelitev rakete proti planetu po predhodnem točnem izračunu na Zemlji, toda to daje prav tako malo možnosti kot na primer streljanje na letelo lastavico z navadnim lokom, ko ptica leti 500 m visoko. Takšne poizkuse že poznamo, in smo že videli, da so rakete doslej še vedno zgrešile svoj cilj. Torej bo dotlej, dokler ne bomo poznali pogonskih sredstev, ki bodo raketa omogočila hitrost svetlobe, potrebno postopati tako, kot so bili prisiljeni postopati v davnih časih mornarji, ko so bili še odvisni od ugodnih vetrov, ugodnih morskkih struj itd.

Za uspešno potovanje v vsemirju bo slejkoprej potrebno poznati položaj medplanetarne ladje v določenem času, njeno hitrost in položaj planeta,

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

kateroga hočemo doseči. Slednji podatek bo mogoče najti ob vsakem času z astronomske tablice, ki bo omogočila izračunavanje položaja sferičnega planeta v vsakem času, pa naj gre tudi za desetletje. Ostala dva podatka bodo lahko dobili vsemirski potniki s posebnih postaj z Zemlje, lahko pa jih bodo izračunali tudi sami, kajti to bo še najbolj sigurno. Za določanje smeri letela medplanetarne ladje pa bodo potrebne posebne radijske postaje, ki bodo s pomočjo kotov izračunavale smer in rezultate izračunavanj posredovale ljudem v vsemirju, da bodo ti lahko s pomožnimi motorji spreminjali smer in če bo treba, tudi hitrost. Za ljudi v medplanetarni ladji, ki bi morali izgubiti stalni stik z Zemljo zaradi eventualnih okvar na aparatih, pa bodo služile kot orientacija vsekakor zvezde, kol so se teh najprej in sploh vedno posluževali ljudje na Zemlji. Osnovno pa bo vedno še Sonce. Ko bo do ljudi v vsemirju ugotovili osnovne elemente izračunavanja svojega položaja v vesolju, hitrosti itd., bodo posredovali te ugotovitve elektronskim možganom, ki so mnogo hitrejši in signalnejši od človeških — čeprav so jih ljudje sestavili. Vse ostalo je potem igranka — pilot bo pač prisiljen na ustrezni gumb ali na potegnil za ustrezno ročico, letalo pa se bo pomikalo sem ali tja, pač tako, kot bodo delovali motorji, ki bodo imeli za posledico povečanje ali zmanjšanje hitrosti, spreminjanje smeri, kot bo pač to zahteval izračun elektronskih možganov.

Ce pa bi odrekli poslušnosti tudi elektronski možgani, bi postali ljudje plen vesolja, kajti sami si več ne bi mogli pomagati in tudi mi na Zemlji jim ne bi mogli pomagati. Toda ljudje gredo mimo teh pomislekov, kajti ta skrajnost je podobna oni o možnosti pogube sredi oceana — ljudje smo vedno za tvegavanje, kadar nam to obeta napredek, novo čamga človeškega uma...

Izpred naših sodišč

Pred kratkim sta se zagovarjala pred Okrajnim sodiščem v Murski Soboti K. A. iz Ljubljane in J. J. iz Gerlinca zaradi pomoči pri pobe- gih čez mejo. K. A. je prepeljal B. S. v Gerlinca, kjer sta mu omogočila nemoten pobeg. Prvi je bil kaznovan s 6, drugi pa z 2 meseca zapora.

G. A. iz Budincev je 11. maja letos polomil v drevesnici, ki je last KZ Cepinci, 15 drevesc. Drevesnica je zaradi tega utrpela škodo, saj bo polomljena drevesca težko nadomestili. Bil je obsojen na 2 meseca in 45 dni zapora ter na plačilo odškodnine v vrednosti 59.000 din.

H. J. Šofer iz Murske Sobotice, je pretepel K. G. in ji povzročil na desni nadihati lažje telesne poškodbe. Ker je bil že prej obsojen za kaznivo dejanje, mu je sodišče izreklo enotno kazen 1 leto in 8 mesecev zapora.

Da bi preprečil svojo aretacijo, je L. A. iz Kroga laže telesno poškodoval dva mlilčnika. Ker je hotel uradoma osebama preprečiti izvrši-

tev uradnega dejanja in ju je napadel, je bil obsojen na dva meseca zapora.

Dvačkrat si je K. S. pekovski pomočnik iz Murske Sobotice, prisvojil iz hladnega žepa svojega tovariša manjši vsoti denarja. Prvič je vzel 1000, drugič pa 2000 din. Z ozirom na to, da je bil obsojen že prej, mu je sodišče izreklo enotno kazen 5 mesecev zapora.

Ker je ogrožal varnost svoje žene, se je zagovarjal pred sodiščem D. J. iz Ocinja. Kot oče je zanemarjal skrb za vzgojo svojih otrok, ženo z otroci pa je včasih napadil od hiše, da je morala prežebati z otroci na mrazu. Pri agrarni reformi je dobil zemljo, ki jo je slabo obdeloval, svoje skromne dohodka pa je povečini zapil. Obsojen je bil na tri mesece in 40 dni zapora.

P. K. iz Perteče si je pred letom dni prilastil na škodo G. F. 11.000 dinarjev, ki jih je ta branil v postelji. Obsojen je bil na poravnavo škode in na zaporno kazen 1 mesec zapora.